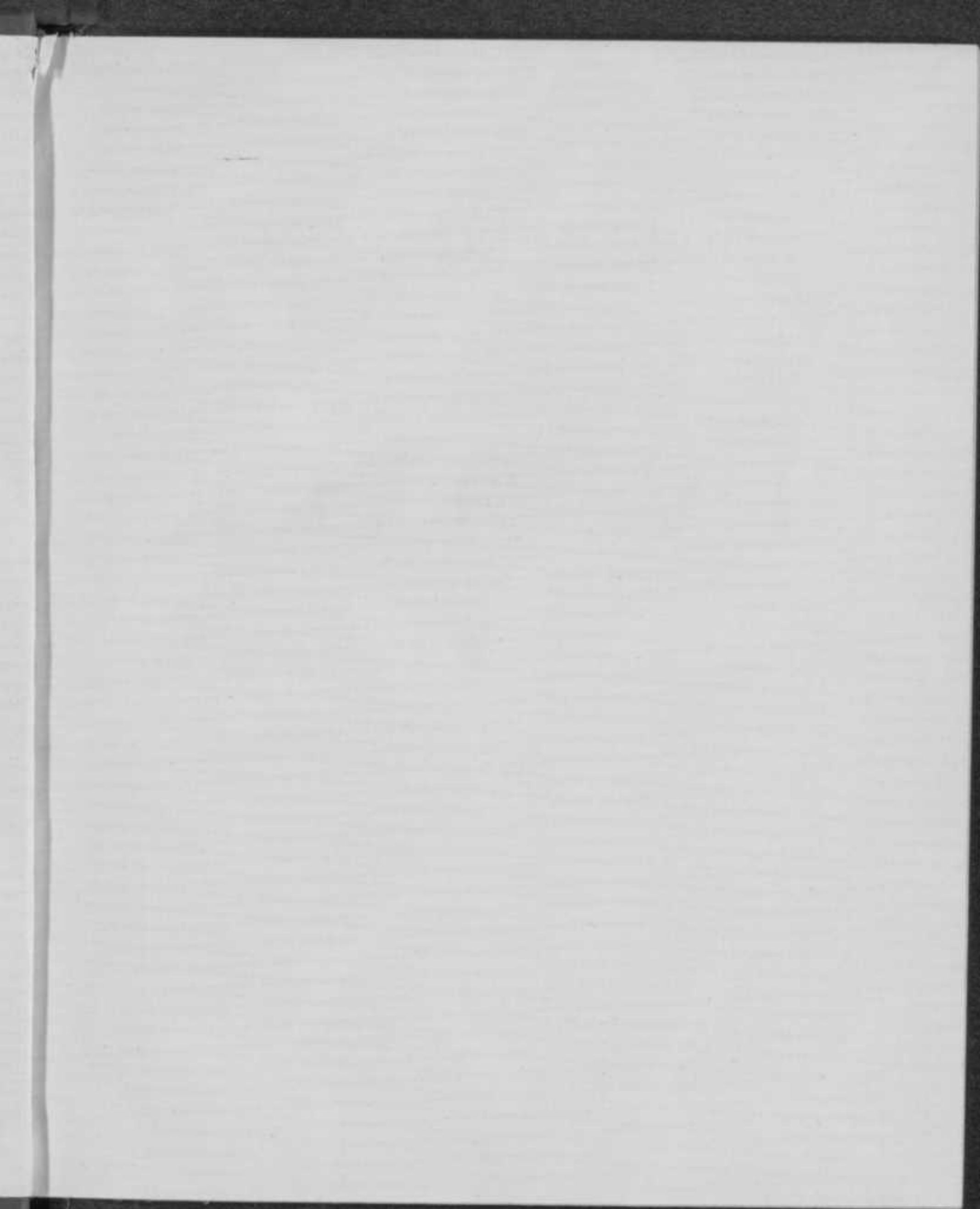
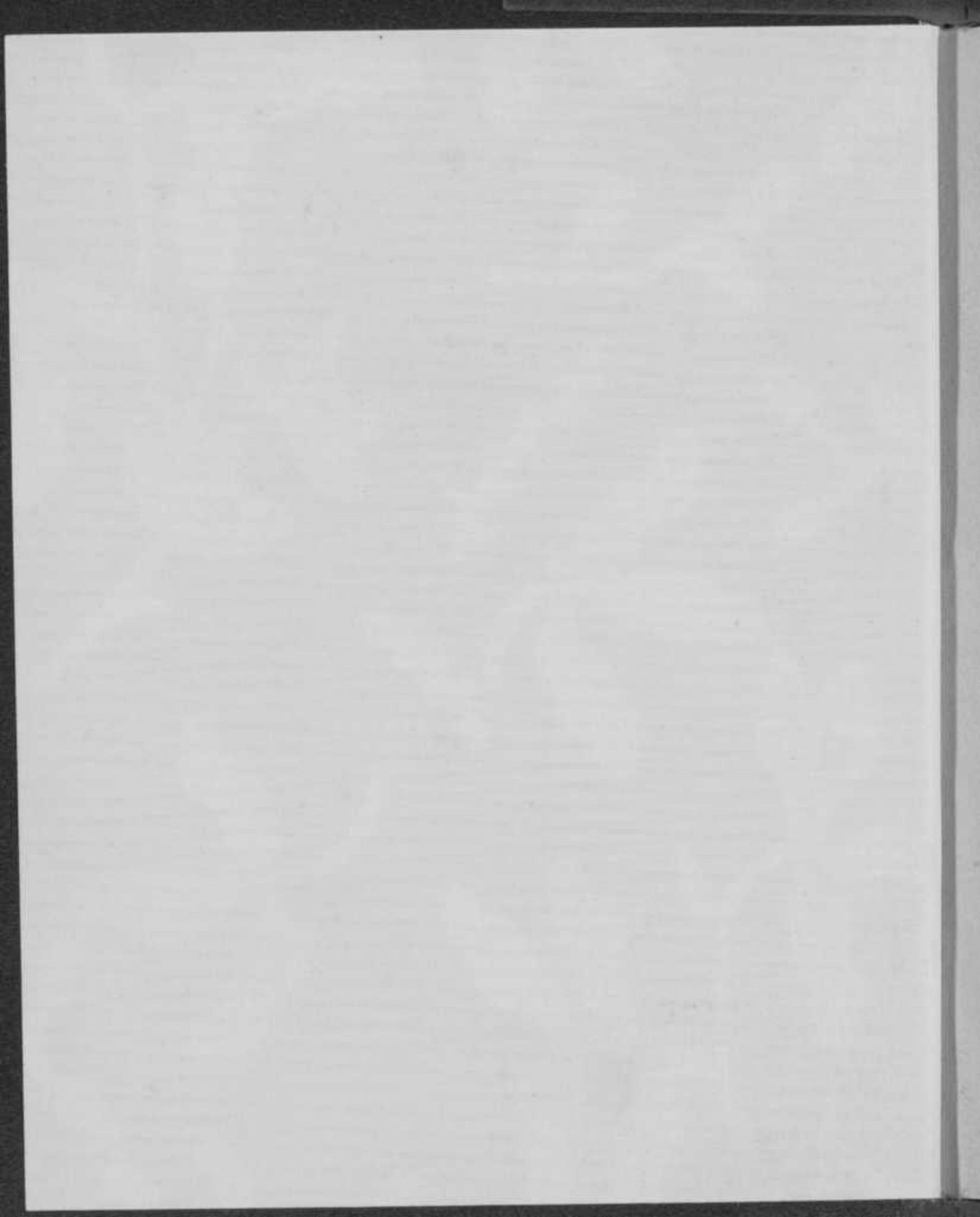

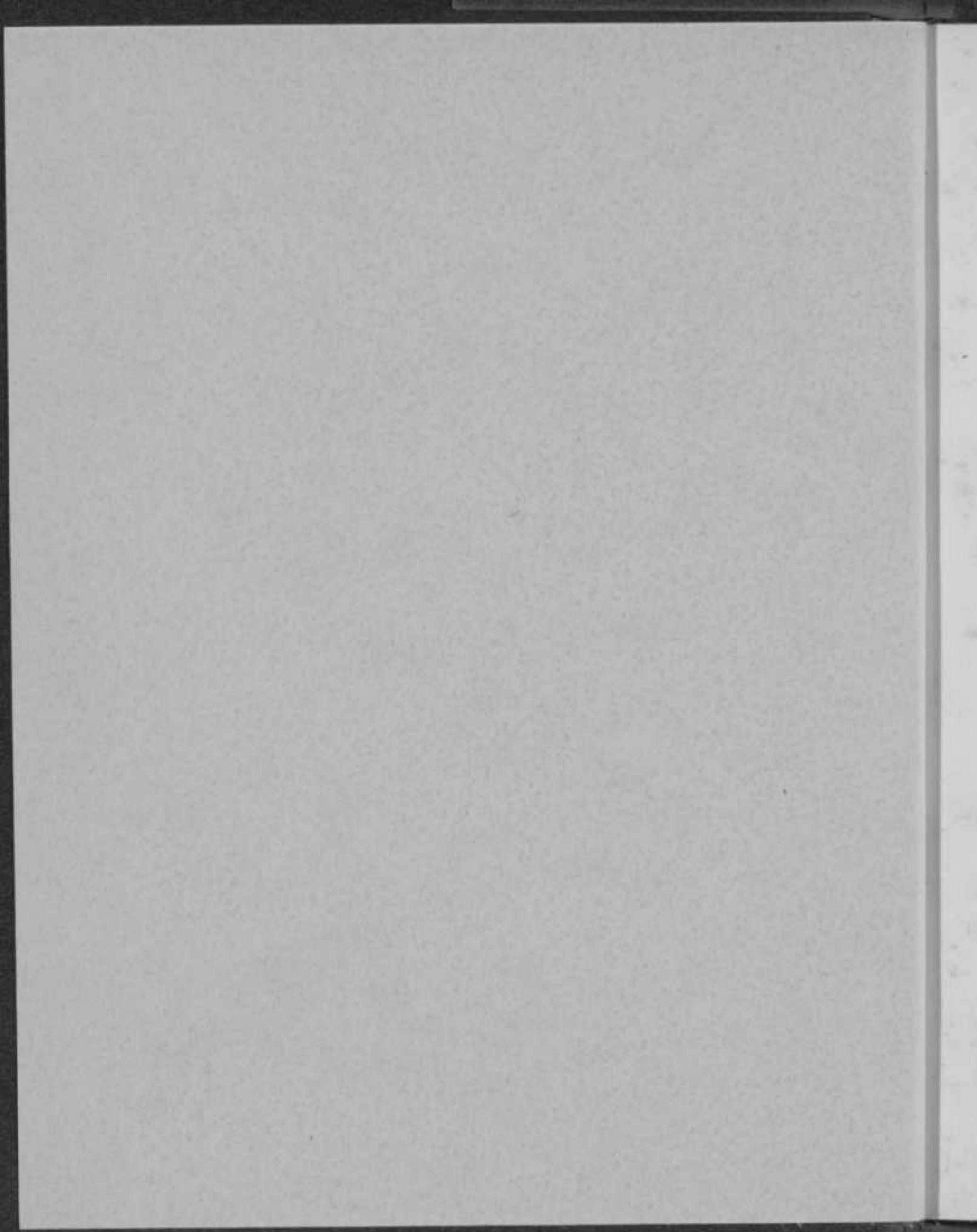
2011 633

RENÉ DE CLERCQ

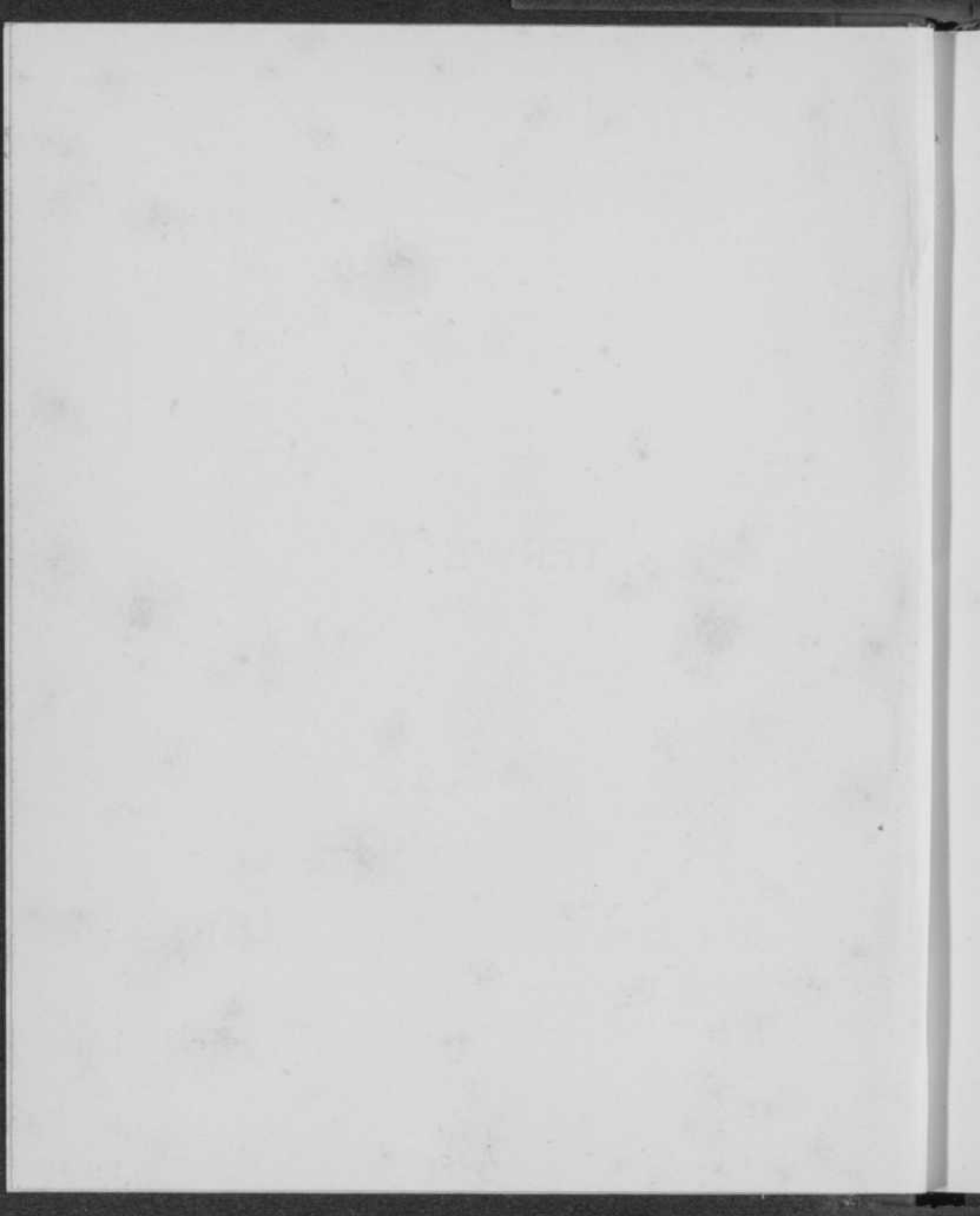
T E R W E

1/2

EEG 1182

TERWE

RENÉ DE CLERCQ
TERWE
EEN VERHAAL IN VERZEN

BOEKVERSIERING
VAN
J.B. HEUKELOM

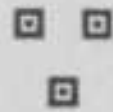

AMSTERDAM, S. L. VAN LOOY
1916

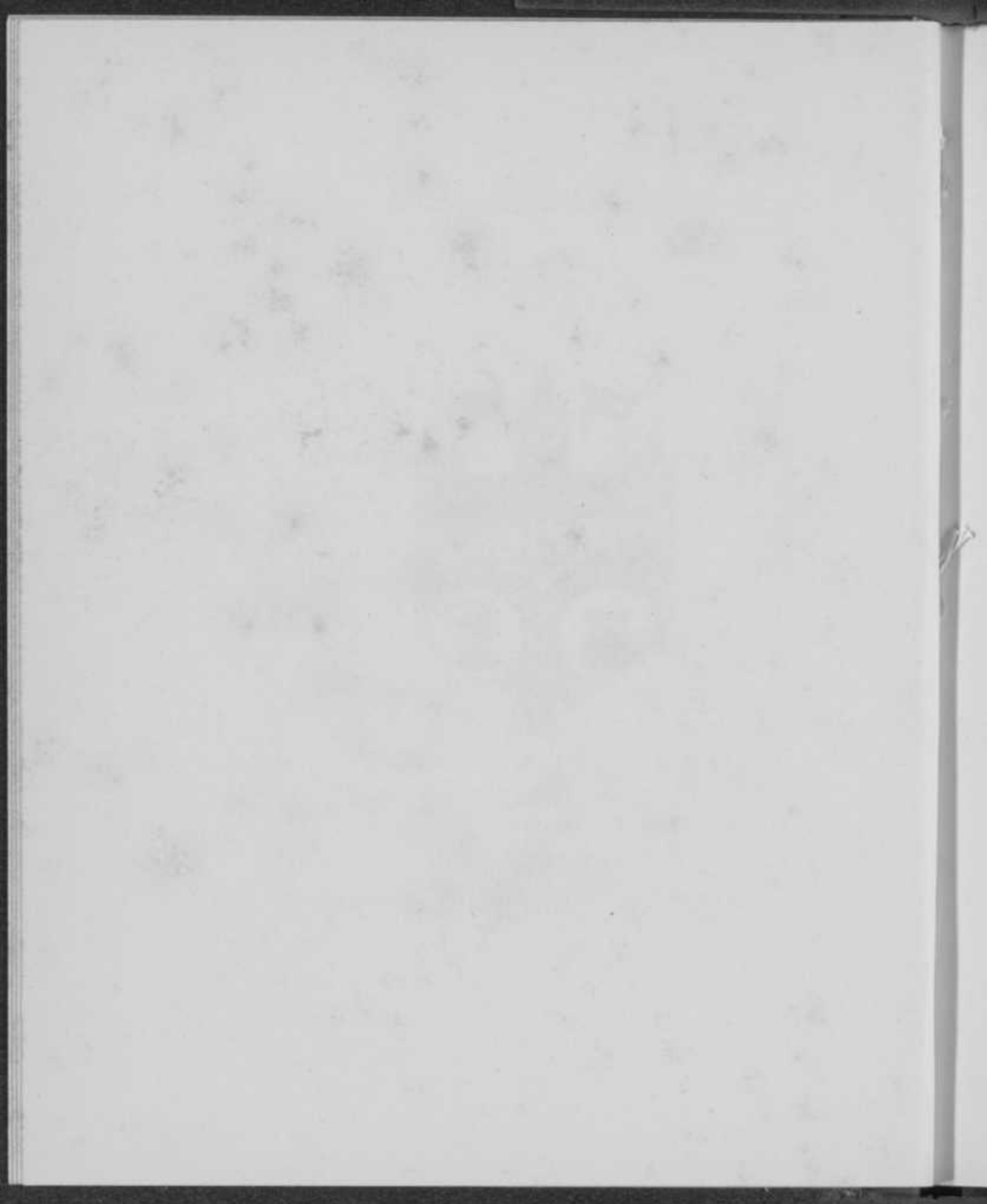

INHOUD.

Smidse en Hoeve (eene Inleiding)	7
Zaadkorrels	17
Onder de Sneeuw	47
Groene Wasdom	71
Rijpe Vrucht	105

SMIDSE EN HOEVE.

Nu, landsman, luister: Eerst het waar en hoe
Van mijne boersche eenvoudige vertelling.
De streek lichtheuvelt naar het Westen toe;
En waar de sperren kruipen langs de helling,
Daar ligt boer Naessens hof, een breed gedoe.
De smidse duikt zich in de diepe delling.

De smidse is schoon wanneer de zonne zinkt,
Rood ijzer op een aambeeld aan het grauwen;
Als 't eerste sterreken al stouter pinkt
En blij zijn sterrenhoveken doet blauwen;
O sprekend schoon, wanneer de hamer klinkt
En omendom de daggeruchten flauwen.

Hoe dikwijls deestijd stond de jonge Mark,
De zoon van 't hof, er lang en laat te luisteren,
Voorover hellend op den steel der hark,
Of daar geen stem een innig woord zou fluisteren!
Hoe viel, op 't eigen harte, spark op spark,
Wanneer de smidse weerlichtte in den duisteren!

Lag daar de parel van de gansche streek
Niet onder 't grauwberookte dak verborgen?
Twee wangen, waar de zonne verf op streek,
Twee oogen, blauw gelijk de blauwe morgen!
Een vrouw die op zijn zaalge moeder leek,
Vol goedheid, sterkte, zindlijkheid en zorgen.

En zedig. Neen, de dochter van den smid
Lust geen gevlei van ijdele flierefluiters.
Haar hand verheft geen man die vóór haar bidt,
Noch valt voor goud in die van rijke buiters.
Haar haagt wie aanrent in een hoogen rit,
De zware hoefslag des geliefden ruiters.

En 's Zondags, als zij voor den bruinen toog,
Het parelbier in 't klare glas deed schuimen,
Als Mark daar lachend aan zijn zakken woog
Vol tijlijke appelen en blauwe pruimen,
Dan sprong wel licht een vlamke in Lieve's oog;
Maar voor géén goed zou zij haar plaatsje ruimen.

Gelijk haar beide zusters vloog ze vlug:
Inschenken, glazen halen, glazen spoelen,
Van hier naar daar, van daar naar hier terug;
En ernst en scherts, en lachen, zingen, joelen,
't Vloot door haar zijn als water door een brug;
Moedwil en moeite scheen ze niet te voelen.

Ei, Mark, wat hebt ge om 't meisje niet gedaan?
Wat hebt ge, om lieve Lieve, niet gelaten?
Hoe vaak met moeder in den stal gestaan,
Om weer van Lies en weer van Bles te praten?
En liet gij Ligius geen paard beslaan,
Eer de ijzers los op zijne voeten zaten?

Doch uit zijn nu, met zoete kammernis,
De dagen van verkeer, de blijde en droeve:
Mark werpt geen ijzer weg, dat deugdlijk is,
En Lieve lacht geen klanten ten behoeve.
Man zijn ze en vrouw, en 't sparkelvuur der smis
Lijkt hun een vreugdevuur van op hun hoeve.

Heeft de oude Nol ook al een dag geknord
Omdat zijn eenige zoon is afgeweken
Van 't oud gebruik der Naessens, die geen sport
Afdaalden van hun stel, maar hooger keken
Als 't op een huwen ging — het duurde kort,
En alle plooiën zijn al glad gestreken.

„Lieve is een engel, jongen”, zei de man.
En waar! een eigen kind kan niet verknochter.
Trok Lieve Nol zijn zondagkleeren an
Ze zaten hem veel netter en veel zochter.
„Een engel van een meid,” herhaald' hij dan,
En „in mijn ouden dag krijg ik een dochter!”

De hoeve ook leek geheel in 't nieuw gedost.
Het scheen er al door vlugger hand gedreven.
Mark, tot hiertoe zijn vaders knecht, begost
Allengskens zelf bevel en raad te geven.
Hoe kon het anders? Moest er, kost wat kost,
Geen nieuwe meester in dit nieuwe leven?

Het vergt wel moeite een goed bemeesterd paard
Naar ander hand en and'ren zin te mennem;
Wel moeite een ouden man aan jongen aard,
Aan nieuwe geest en gangen te gewennen;
Doch vredesvreugd blijft heerschen om den haard
Waar goede kinderen den ouder kennen.

„Hoor, knecht,” zei Nol eens, „vader is wat oud.
De ploegsteert sluit niet in ontspierde handen.
Mijn winter nadert en mijn bloed wordt koud:
Ik kruip in 't hoekje en zie of 't vuur wil branden.
U zij voortaan de hofstee toevertrouwd,
Bestuur naar eigen lust uw eigen landen.

„Een flinke boever rijdt ge recht uw voer;
Een felle maaier staat gij op de stukken.
Een graanzak gooit gij over nek en schoër
En houdt u recht waar sterke dragers bukken.
Goê werkman zijt ge, word een goede boer:
Mark Naessens, vader wenscht u welgelukken.”

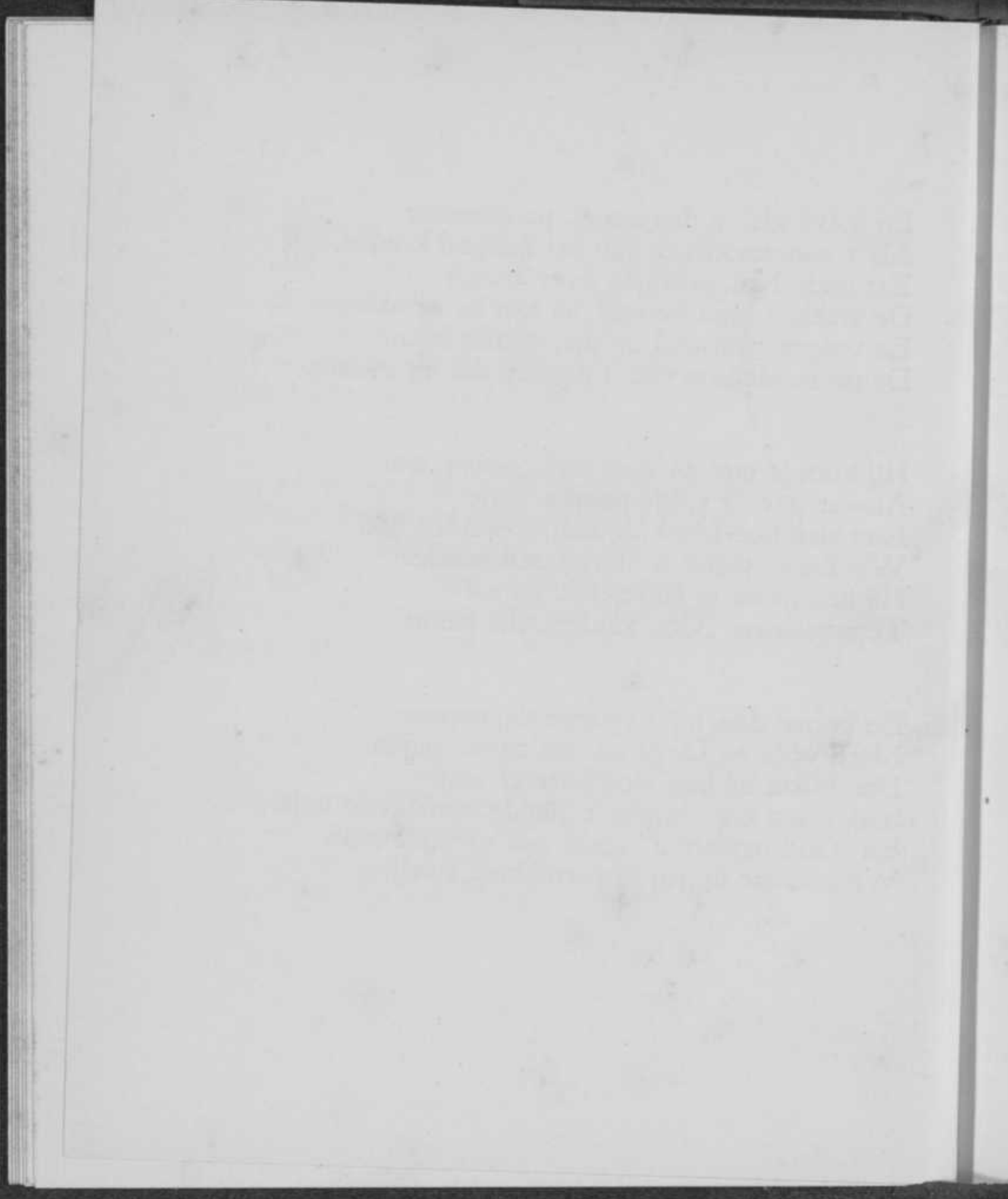
Zoo Mark werd boer, en goede boer daarbij.
Zijn volk stond geren onder zijn bevelen.
Zij moesten werken, maar ze deden 't blij:
Een kluchtje van den baas en 't ging lijk spelen.
En wachtte hen, des middags op 't getij,
Geen vroom stuk vleesch naast welgevulde teelen?

De meiden leidde 't vrouwken naar heur hand.
Ze werkten vlugger, vlijtiger en vroeder.
Gereed lag 't noodige, 't andere van kant:
De stal was rein, elk dier had volte en voeder.
De huishoud ging met orde en met verstand
Als in den tijd van Marks bezorgde moeder.

En 's avonds, in den herfst, na etensuur,
Als 't watermoorken aan het hangsel kookte,
Zat oude Nol, gebogen over 't vuur,
De stukken hout betrent, lei aan en stookte,
En volgde peinzend op den witten muur,
De grijze schâuw van 't pijpken dat hij rookte.

Hij hoorde niet, of wou niet hooren, wat
Alover tafel, 't jonge paarke zeide;
Niet zien hoe Mark de saai in handen had
Wijl Lieve vader winterkousen breide.
Hij had geluk in hun geluk, en zat
Te monkelen: „Goe kinders, alle beide.”

En bogen dan, bij 't vroege slapengaan,
Mark vóór en Lieve na, om zijnen zegen,
Dan blikte hij hen wonderzalig aan,
Stak traag zijn vingers 't gladde voorhoofd tegen,
En „God beware u” sprak een vreugdetraan
Waar kalme lippen in verrukking zwegen.

I.

De dag was kort geweest. Naar oud gebruik
Een mis met offerande in volle kerke.
Het kosterken, een zotte, preusche pruike,
Tevreden als een vooze luchtlawerke,
Zat welgezind in „'t Zwaard", met glas en kruik
En pijp en tabakdooze bij de werke.

En smid en boer, eenieder had 't gezeid:
Een Sint-Elooi als nooit te voor... De deken,
Die afstand doen moest van zijn weerdigheid,
Had binst het noenmaal neerstig omgekeken
Wie daar al was; en bleek zoozeer gevleid
Dat hij van vreugd in zijnen toost bleef steken.

Aan tafel lei zich elk een goeden grond.
't Zou gaan om daar eens duchtig op te drinken.
In groepen drumden zij de dorpsplaats rond,
Om hier met Naard en daar met Dries te klinken.
En 't liep, na ieder pint, van mond tot mond,
Dat 't zoo moest duren tot de dag zou blinken.

Dan, met den avond, trokken ze al gelijk,
Naar Ligius, voor 't avondmaal: de sluiting.
Ze pletsten, ploeterden door plas en slijk,
Doch niets belette leute en leutesluiting.
Luid, weg en weer, dreef boven gracht en dijk,
En kreet, én lach, én zang, én schelle fluiting.

Eerst kwam de jonkheid toe... Wijd op de deur!
Hoe schoon de disch in 't sneeuw wit ammelaken,
Hoe vroolijk Klaar en Leentje, hoog in kleur,
Hoe frisch die helpsters met hun bolle kaken!
En dan, van uit de keuken, wat een geur,
Wat zou die lekk're kost hun heerlijk smaken!

„Ei, schinken, dochterkens! De glazen vol!
Gezondheid, kerels! Hei daar, Mark, op de uwe!”
Het werd een glazenklank, een geldgerol,
Een feestgeroep van stemmen, heesche en ruwe,
Een springen tafelhooge en dubbeldol,
Een dringen om de meisjes, schuchterschuwe.

En lijk na storm de regen zijpt op aard,
Gezapgig, diep in wijs gesprek gedompeld,
Zoo kwam er de oude tijd, bejaard, bedaard,
Slechts nu en dan door jonggoed overrompeld,
Heel slepend stille, lijk een doode staart,
De drukke luide herberg ingestrompeld.

Nol was met Ligius, dichtbij de stoof,
In harde kavelinge neergezeten.
Ze koutten dapper over 't late loof,
Dat overjaarsche sappig beesteneten.
Vien Mulders, die zijn stoel wat nader schoof,
Wilde over 't onderwerp het fijne weten.

„Veel eten, goeden stal; goe stal, goe melk;
 Goe melk, goe stuivers; drommels, laat ze waaien!
 Goe stuiverkes, goe mest, en, weet-ge welk,
 Goe mest, goe vrucht! dan mag de mulder draaien.
 't Komt koren op zijn kar. En zoo leeft elk.”
 Nol mikte raak: „Goe winters, goede kraaien!”

„Hum, kraaien zijn niet raar; maar witte wel.”
 Loeg Ligius, „He, mulder, wel de witte!”
 „Och Heer,” kloeg Vien, „'t klopt al op duivelsvel.
 Te veel is 't dat ik op mijn molen zitte.
 Benijd ik u, of hem, of iemandel?
 Tata, op de uwe! Hola, meid, de kitte!”

't Kokeske stak haar neuske uit „'t is al klaar.”
 En weer trok z' haar gezichte, een dubb'len wafel.
 Het ging door heel het huis, alhier, aldaar,
 Een stoelgeschuif, een eindeloos gerafel,
 Totdat zij, oude en jonge, door malkaar,
 Van weerzijds zaten van de ruime tafel.

En, lijk het water kringelt na den worp
Eens steens, zoo spreidde in ronden van het midden,
Aldaar de hoofden troonden van het dorp —
De schepenraad, boer Nol en Mark, de smid en
De mulder — spreidde vóór het soepgeslorp
De korte stilte van een haastig bidden.

Tin-ting en ling en ting — nu ving het aan,
Een algemeen geleier en gelepel.
Ze bogen over borden, laag, verlaân;
Want tand en tonge stonden schrap en schrepel.
Alle andere geruchte was vergaan:
De luidste klokken bleven zonder klepel.

De baardge lippen werden afgevaagd;
Teljooren, lepels, rinkelend weggenomen;
Hier bier geschonken, daar om bier gevraagd;
Van 't eten weer gezeid, „dat 't zou vervromen”;
En rechts en links een wisselwoord gewaagd,
Van al de leute die welhaast zou komen.

Het rund werd opgediend, gereed gesneên,
 Bloedend, met bruine korstjes aan de randen.
 De aardapp'len, barstende vol blommigheen,
 Zoetgeurig dampend, deden watertanden.
 En schotel, bord en kom, 't ging één voor één,
 Met „as-je-blijf” van de eene in de andere handen.

Schier gulzig — sprak er iemand, zijn gebuur
 Vond nauw den tijd om hellende te horken —
 Verslonden zij de spijsen, warm als vuur;
 Van dit een knuistjen en van dat een knorken;
 En klikketikkend ging een goed halve uur,
 Het kruisend spel van messen en van vorken.

„Daar, 'k heb al mijn bekomste, Free.” „Ik ook,
 Een goede teug nu, want de kelen krevelen.”
 Alhier een hand, die 't bukkend voorhoofd dook,
 Alginder lippen zoetjes aan het prevelen.
 Reeds klom uit veler pijp een dikke rook,
 En bleef de hoofden blauwerig omnevelen.

„Bulcaen, zijt ge al aan 't zaaien?“ vroeg heel luid
Een zware stem. „Mijn land is om en open,
Heer burgemeester. Blijft de wind in 't zuid,
Gelijk het staat te wenschen en te hopen,
Dan zend ik morgen vroeg mijn gasten uit;
En in een goeden dag is 't afgelopen.“

„Ja zuiderweer doet deugd,“ zei pachter Knut,
„Ten uitkomen en in de vroege groeite.
Valt dan wat sneeuw, zoo ligt het graan beschut
Voor noordschen wind en welgevreesde schroeite.
Het wintert uit, lijk rapen in een put,
En loont te zomertijd ons zorg en moeite.“

„En gij, boer Naessens, zijt ge nu van zin
Uw kouterland met terwe te bezaaien?“
Des schepens vraag had lijk iets spottends in
En deed, van ends tot ends, de hoofden draaien.
„Met wete en wil verbeurt ge een rijk gewin:
Ik ken geen boer die zulke vrucht zou maaien.“

„Dat 's waar” sprak menigeen, „'t is terwegrond,
 En van den besten nog. „Nol Naessens kuchte.
 Plots, met een stem, die twintig stemmen stond:
 „Zeg op maar; ik verschiet in geen geruchte.
 Ik heb dat stuk gelaten, zoo ik 't vond;
 Daar groeit geen terwe, al zei 't een heel gehuchte.”

Zijn vuist viel neer, met zóo een zwaren slag,
 Dat iedereen bevreemd en stom bleef kijken.
 Een echte boer, vol eerbied voor gezag,
 Spot noo met hooger man dan zijns gelijken.
 Bij weinigen slechts, liet onderdrukt gelach,
 Een innerlijke booze blijdschap blijken.

Doch schepen Bard, die om een ouden twist,
 Aan Nol een hekel had, zat scherp te loeren:
 „Ik heb gehoord — of heb ik mij vergist? —
 Dat gij nu rust neemt en dat Mark zal boeren.
 Een zoon weet somtijds meer, dan vader wist:
 Van dat stuk zie ik hem nog terwe voeren!”

't Klonk kras, gelijk een slag in 't aangezicht.
Mark wipte recht, doch bracht geen woord te berde.
Hij voelde 't snijden: spreken was zijn plicht,
Wanneer men zijnentweegs zijn vader serde.
Doch neen! hij stond verbluft, verbleekte licht
En zweeg. Nol schoot weer op: „Wat ik al herde!

Lijk vader deed, en ook zijn vader deed,
Zoo doet mijn zoon. Niet banger en niet stouter.
Dat lage veld, van zooveel lands gemeet,
Tertijds een bosch, droeg laterdagen louter
Lichte gewassen. 't Betert nu, ik weet 't;
Doch zware vrucht gedijt nooit op dien kouter.”

„Neem mij niet kwalijk,” sprak de wijze smid;
„Niet éen betwijfelt hier uw vroede kunde.
Een breeden akker bracht gij onder spit,
Dien 't mager hout eerst maag're voeding gunde.
Zoo steeg de weerde van uw grondbezit,
Terwijl ze bij veel and'ren zakte en dunde.

Doch meen'ge lage mest steekt in uw land,
 Door diepen ruk van blanken ploeg doorkorven.
 Het licht gewas, het goede, dat gij plant,
 Heeft niets dier veite en voedzaamheid verdorven.
 En ligt het nu niet zichtbaar voor de hand,
 Dat daar ook zware graanteelt kan geworven?"

„Niets van dat alles," bruischte Nol met klem.
 „Mark weet wat hij te doen heeft in die zaken.
 Maar, durft hij," en van toren steeg zijn stem,
 „Maar, durft hij 't oude breken, anders maken;
 Bij God, 't is uit, uit tusschen mij en hem!
 Men buigt geen ouden boom, men moet hem kraken."

„Ei, hoort ge 't? Zoete, Mark!" loeg schepen Bard.
 „Ten duivel, Mark, waar is hij? Booze jongen!
 Zijn vaders roede viel hem zeker hard.
 Ha, daarom is hij 't trouwhok ingesprongen!"
 „Ja," zei nu Vien; „'t was anders al een hart.
 Was hij niet steeds waar lustig werd gezongen?"

Juist stierf aan de and're zijde een liedjen uit.
„Nu Sarel Cloet. — Toe, weer u, notenkraker!
Van Boerken Naes, den Oolijken Schavuit,
Of de Vier Gasten, of den Minnewaker!”
Maar Sarel trok een gespe lijk een guit,
Dan, met een keer: „van Pier den Mandenmaker.”

Pier zei: ik weet een woordeke,
Een woordeke voor u.
We trekken 't korte koordeke;
Katrien, we trouwen nu!
Trien-lief, is dat geen plan, geen plan?
Trien-lief, is dat geen plan?

Een huiske met een hoveke,
Een keuken met een schouw;
Wat stoelen^k en een stoveke,
En wij daar man en vrouw;
Trien-lief is dat geen plan, geen plan?
Trien-lief, is dat geen plan?

We komen met ons handekes
Wel makk'lijk aan den kost.
Ik maak er voort mijn mandekes,
Mijn winkel wordt uw post.
Trien-lief, is dat geen plan, geen plan?
Trien-lief, is dat geen plan?

En, kunnen wij wat stuiverkes
Besparen op 't gewin,
Ze gaan alzeer en zuiverkes
Den aarden spaarspot in.
Trien-lief, is dit geen plan, geen plan?
Trien-lief, is dat geen plan?

Blaast dan een gunstig windeke
Het wonderschipke alhier,
We koopen ons een kindeke
En heeten 't Trientje of Pier.
Trien-lief, is dat geen plan, geen plan?
Trien-lief, is dat geen plan?

Gij kiest, uit al mijn wiegekes,
Het allersierlijkste uit;
En jaagt de dolle vliegekes
Met kussen van zijn huid!
Trien-lief, is dat geen plan, geen plan?
Trien-lief, is dat geen plan?...

„Een handgeklap voor Sarel!” riep er een.
En luide pletsten, plakten ze in hun palmen,
Dat rooder bloed langsheen de plooiën scheen,
Wijl hoog gejuich de zale deed weergalmen...
Nu kwam een boerken met een houten been,
Wreef zich den mond en, zonder lang te talmen:

Daar stierf 'ne lepelgieter
Trok recht naar 't Pierenland.
Hij vond er Sinte Pieter
En reikte hem de hand:
„Sint Pieter,” zei hij, „goede maat,
Ik kom hier kijken hoe het gaat,
En lepels gieten! En lepels gieten!”

Ten hemel, moet ge weten,
 Doen d'heil'gen niets-met-al,
 Tenzij hun rijstpap eten...
 hm!... rijstpap eten...
 Tenzij hun rijstpap eten...

...Asa, kan niet voort. Doch is 't een schand?
 Hinkt iemand op één been uit 't Pierenland?"
 Men loeg. Maar spottend rees ten and'ren kant:

Hij is er met zijn kuit in het watere gevallen,
 Falderaderiere,
 Falderaderiere,...

En kan 't er hij niet zwemmen, hij moet er maar ver-
 Fala-loederidera, [smoren,
 Ha, ha!

„Mark Naessens! Mark nu, Mark!" Ze riepen 't al.
 „Mark Naessens! Eentje van de zijne, een schoontje!"
 „Waar is hij? Horkt, 't is Mark die zingen zal".
 „Dat met het schuiferling? Of dat van Toontje!
 „Hij kent er duizend! Een uit 't groot getal:
 „Ei zoete, zoete lief, kom van uw troontje!"

Doch Mark was niet te zien. Riel Pantens zei:
„Hij is, een kwart geleên, naar huis getrokken.
Hij was er noodig, wist hij.” „Noodig, ei?
Komt 't vrouwke al in de kraam? Heeft 't kind de pok-
En dit, en dat, en dees, van allerlei, [ken?”
Eenbaarlijk ging het onbermhertig jokken.

„'t Is spijtig!” kloeg boer Raes, en, stil tot Knut:
„Wie weet, is 't om 't geval niet van zijn vader.”
„Ons spel ligt heel in duigen!” „Tut, tut, tut”
Riep Pietje Voet, „den Bezeme! al te gader!”
„Dat is 't! Sasa, ge schijnt al ingedut!
Toe, Pauwel, Daen en Deesten, kruipt wat nader.”

De wisselzang begon:

Den bezeme,
Den bezeme,
Wat doe' me' er mee?
Wat doe' me' er mee?
Men vaagt er mee,
Men vaagt er mee,
Den vloer!
Den vloer!

En weer van her:

Den bezeme,
Den bezeme,
Wat doe' me' er mee?
Wat doe' me' er mee?...

Ze schreeuwden als om prijs... Doch buiten ging
Er een, aan al die vreugden onverschillig.
Zijn geest bleef drijven in een wijden kring
Van triestigheid, onzeker en onwillig.
„Uit tusschen mij en hem!” het vonnis hing
Daar weer, gelijk een vriesnacht, klaar en killig.

Mark wrong den sleutel in het slot. „Zoo vroeg?”
Riep Lieve, toen zij hem daarbinnen hoorde.
„Geen volk naar lust? of geen verzet genoeg?
Toch niet getwist?...” Haar bange stemme smoorde.
„En vader? Waar is die?...” Doch wat ze ook vroeg,
Hij bleef al even zwijgend en baloorde.

Hij trad de voute op. Lieve kreesch: „ik ken
U niet meer, Mark.” „'t Is uit, en al verloren”.
Zei deze dof voor zich. „Ik ben... ik ben
Zijn zoon niet: Op dat land geen terwekoren!
Zei vader... Al de boeren hoorden 't... en
't Was reeds gedaan... 't Is uit!... Hij heeft 't gezworen.”

II.

De zonne trekt den witten winternevel
Met laaie steken langzaam toe.
Een schaduwtoeren loopt van elken gevel;
Van elken boom een schaduwroe.

In honderd plassen honderd hemels vlammen;
En uit het blinkend waterlood,
Steekt bont het bosch zijn dikgetakte stammen
Naar boven en naar onder bloot.

Het kranke kruidje, moe van 't lange sterven,
Hangt dor, versteven, stuipestil,
En spiegelt nog zijn doodgebruinde verven
In 't water daar het rusten wil.

Er krast en valt een kraaie van de boomen,
Zwikzwijmelt neerewaarts, vertraagt,
En dompedommelt door de dunne doomen
Der zilvren verten uitgevaagd...

Een zwarte vlek op 't zonnewitte land,
Traag, kuiert Nol, flauwleunend op zijn mispel,
Langs bosch en veld en weide en waterkant.
Moor springt naast hem, met vreugdig staartgekwis-
Herleeft de grijze, lijk een winterplant, [pel.
In zonnewarmte en zuiderwindgelispel?

Zijn blik, nog helder voor zijn ouderdom,
Loopt door het kruisend net van wegelingen,
Nu rechts, dan links, langs alle zijden om;
Doorpeilt diepvorschend de afgesloten kringen;
En 't komt in hem, lijk gonzend bijgebrom,
Een zwerrem op van zoete herinneringen.

Zie, van de strate, ginder ver, in 't Noord,
 Bezijds dier populieren rechte lijne,
 En zuidwaarts van de smis, maar altijd voort,
 Tot waar ge, aan 't beeld van Sinte Kathelijne,
 Het zoeven van de molenzeilen hoort,
 Daar mocht hij gaan en zeggen: 'k ga op 't mijne.

Op dezen eik roofd' hij een eksternest...
 Die beek doorwaadd' hij op zijn baaiden draver:
 Kerkhoogde stond er dan het hooi geprest...
 Hier at zich Blare ziek aan spurrieklaver...
 Daar wies de biet en daar de boekweit best...
 Ginds sloeg de hagel in de zware haver.

Op 't ander stuk, dat weder, dicht en laag,
 De rapen met hun blutse blaren smukken —
 In acht en veertig was 't; de droeve plaag
 Deed overal den aardappel mislukken —
 Zag hij er nog, als ware 't pas vandaag,
 De rauwe knollen uit de grondkorst rukken.

Dat was een tijd! zoo arrem en zoo duur.
Hoevelen danken hem 't gespaarde leven!
Wat bakten heeft de snoeier, zijn gebuur,
In 't open hart erkentlijk aangeschreven!
Hoe meen'gen zwerver heeft zijn warme schuur
Tot dak verstrekt en proper bed gegeven!

't Herdachte weldoen stemt zoo aangenaam;
't Weeft zonneshijn, het tooverd hemelbloemen,
Laat machtigen der aarde een fiere faam,
Eerzuchtigen het zelfverheffend roemen;
Hoog boven alles klinkt des braven naam,
Dien dankbre monden in begeest'ring noemen.

„Wel,” knikte de oude Naessens anderwerf,
Wijl hij daar voortging, traag, en schrede om schrede,
„Wat kan mijn zoon verlangen? Huis en erf,
En naam en achting, alles heeft hij mede.
Geen zorgen heb ik meer, en, eer ik sterf,
Slijt ik mijn dagen in een zoete vrede.”

Zoo peinzend, dreef hij naar den kouter toe.
Daar lag de blok, zijn breeden wijster halend,
Van zooveel bunder, en van zooveel roe,
Rechts aan den elsweg, links aan 't sperbosch palend,
En, 't verste van het wijdgestrekt gedoe,
In lichten afloop naar de weide dalend.

Gansch effenbruin, gloeiblonk hij in het licht,
Dat ov're en weder zwaaide in wazen striemen.
En kijk, haarfijn... de moederaarde dicht,
Zocht er een zaadjen zijn grafjen uit te priemen.
Nog een, en nog... het speierde in 't gezicht,
Vol verschgeschoten geluwwitte kiemen.

Het vloog als stof den ouden boer in 't oog.
Hij wreef en wreef... doch 't was niet uit te wrijven.
Hoe hij ook nader keek en dieper boog,
Hoe meer het schemerde... 't Was vreemd... Met stij-
Gekromden rug, alsof een hand hem doog, [ven,
Begon hij met zijn stok te roeren en te rijven...

Totdat hij... Plots, hij bukde tot den grond,
Stiet Moor van kant, die krabde met zijn pooten;
En hurkend, tastte, en scharrelde in het rond,
Ging hier een keest en daar een kiem ontblooten,
Wong zich weer rechte, lei zijn veien vond
In de open hand, en beefde en zag verschoten.

Zijne oogen stonden strak; zijn hand viel lam
En zeelde 't al... Opeens, met beide voeten,
Hij trapte er op, eenbaarlijk, gloeiend-gram;
En immer voort... gestadig wrijven, wroeten,
Gestadig stampen!... Dan, na poozen, kwam
Een koude kalmte, en kort: „Dat zal hij boeten”...

„Dag Mark!” riep mulder Vien, en reed teweeg
De hofpoort uit, toen onverwachts de vader
Te huis kwam: „Koekeman van melk en deeg,
Gij kleinverstand, gij onkruid, bloedsverrader!”
Vien hield zijn schimmel in. De zoon daar, zweeg.
Dat zwijgen miek den grimmige nog kwader.

„Die terwe hebt ge me in 't gezicht gegooïd,
 Mijn ouden dag tot spot en tot verhooning.
 Slechts weldaan heb ik op uw weg gestrooid...
 Is dat uw dankbaarheid en mijn belooning!
 Ben ik uw vader? Gij mijn zoon? Nooit, nooit.
 Dit huis staat los... Ik zoek een and're woning.”

Nu keek, met open, doch bedroefden blik,
 De zoon, en sprak: „Mijn vader, wil me aanhooren.
 't Gebeurde blijft gebeurd. Doch, 'k zweer het, ik
 Deed 't al om wel, naar plicht en naar behooren.
 Geloof me, een greintje liefde, een naaldeprik
 Gevoel, weegt bij me meer dan 't zwaarste koren.”

„Gij deedt om wel! Zeg maar om beter, guit.
 Uw vader meent ge sufferig en simpel.
 Wat baat der ondervinding vast besluit?
 De wijsheid blinkt van hoofden zonder rimpel.
 Ei, boer u arm als Job! Ik trek er uit.
 Doch denk u maar geen reus, gij kleine pimpel!”

Vien waagde 't: „Boer, hoe kunt ge zoo bestaan?
Heeft Mark nu hoofd en zin om niet te denken?
En, woudt gij alles naar uw wensch gedaan,
Waarom uw meesterschap aan and'ren schenken?”
„Hoor, man, die zaak gaat u in 't minst niet aan!”
Vien gromde, zweeg, en deed zijn karre zwenken.

„Die rijdt nu met het nieuws van hof tot hof.
En dat hij! Ho, ze moeten 't allen weten!”
In stal en schuur ging lijsig voetgeslof;
Nieuwsgierig lonkend lachten alle spleten.
En lange kon de twist niet duren, of
Ter deur uit, ijelde, bleek, het oog bekreten,

Vrouw Lieve: „Vader, vader! God, och Heer!”
Mark kon haar niet bezien: zijn herte scheurde.
Zelfs de oude voelde lijk een vlijmend zeer.
„Komt, komt in huis! Vergeten zij 't gebeurde!”
Zij klemde om Nol, om Mark, zoo zoet zoo teer,
Een iefte die om vallende eiken treurde.

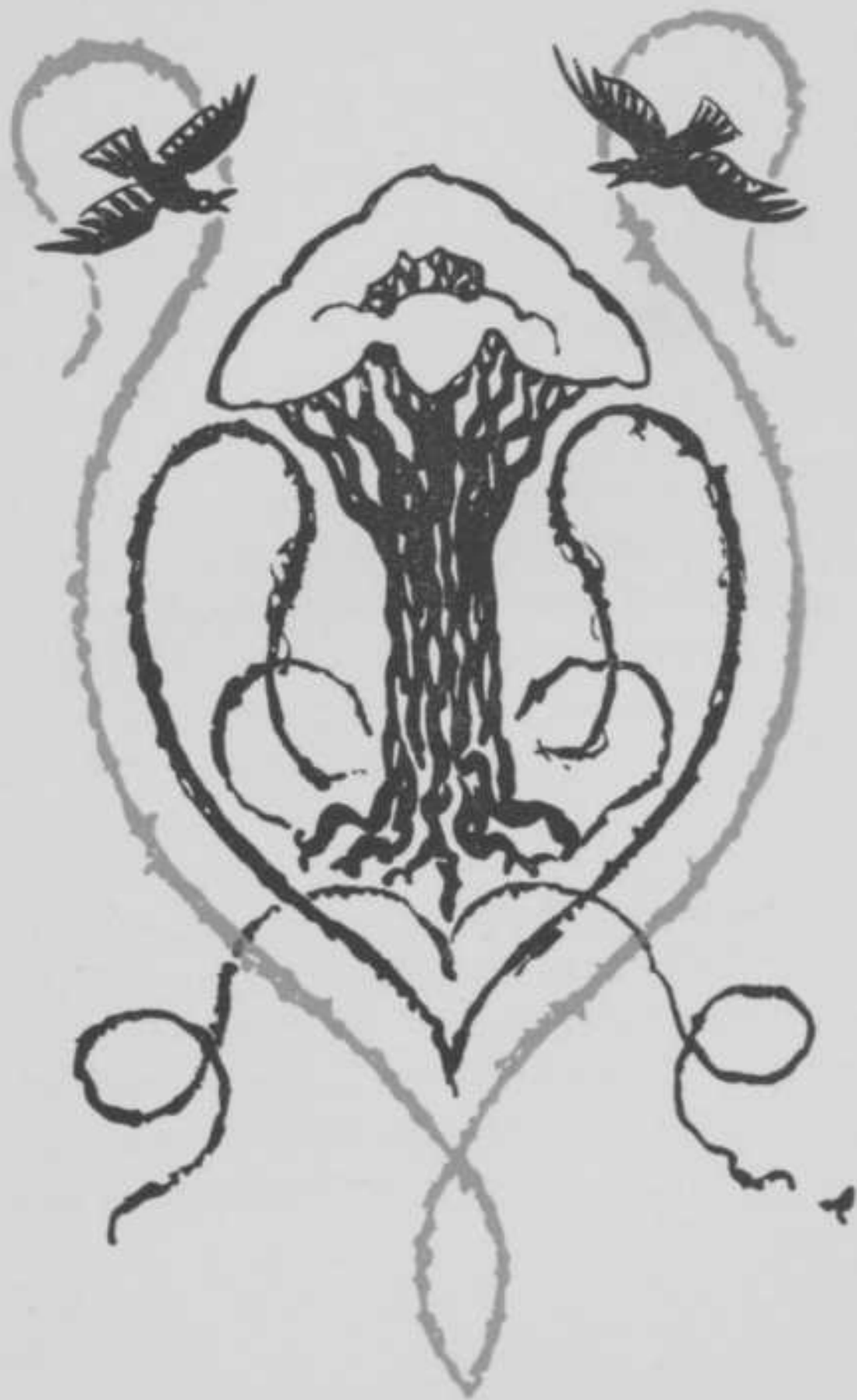
Doch, koppig als een Naessens, sprak de grijz':
 „Vrouw, laat me gaan. Wat weent ge? Helpt hier wee-
 Gij waart me goed, zeer goed. Een paradijs [nen?
 Kon hier het leven zijn. Maar voor dien éenen
 Ga 'k weg!" Dan, met een keer, zoo koud als ijs:
 „Stuur al mijn goed naar „'t Zwaard": daar trek ik
 [henen.

Kom, Moor!" De schaaphond sprong hem achterna.
 Hij stapte, zonder zich nog om te wenden,
 De hofpoort uit. Lang sloeg hem Lieve ga,
 Gebroken in de ziele, stom en tenden.
 Mark dubde, en eindelijk: „Welnu dan, ga!
 Het beste wat gij hebt zult gij hem zenden!"

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

I.

De wreede winter heeft de boomen
Met stalen voeten vastgestampt,
En laat hen, schut en scherm benomen,
Boutstille, krankend weggekrampt,
Hun oudendaagsche deel bekomen
In wat er rouwt en rampt.

Ai, zoo de stammen, zoo de takken,
Geribd, gekerfd, geblutst en bloot!
Geen bladje meer. 't Ligt al in pakken
Van geluwzwart en geluwrood,
Vuildikke en daverend te wakken,
Vol dervigheid en dood.

Beneden al die nare zwartheid
Van strekkende armen in de locht,
Benauwd in neev'lige benardheid,
En raak aan 't ijs, schier toegerocht,
Weeklaagt om klem- en boeienhardheid
De beke door de bocht.

Doch gij, o boomen, kale koppen,
Vol armen trots, vol doove kracht,
Gebondenen, die moet verkroppen
Dat de insche winter met u lacht,
Voert hooger heen uw taaie toppen,
Lijdt zwijgend en veracht...

In somber peinzen, de oogen strak en stijf,
Tuurt Nol, als een gevang'ne, door de ruiten
Vóór 't hooge venster, van zijn nieuw verblijf.
De lage weide grieselwaait daarbuiten:
En, zwart van koude, zonder iets op 't lijf,
Hoor, hoe de trotsche populieren tuiten!

Het beeld dier boomen, vast in wilden storm,
En zonder vrees, bij 't eindelijk avondworden,
Den dood ingaande, alreeds in lijkenvorm,
Beroert hem... Oude stam, hoe welk verdorden
En braken ook uw takken in 't geschorm
Der winden, razend om den ruwgeknorden!

In vei labeurland loopt uw donk're weg,
En de oude voeten wegen van de kluiten.
Alomme distel, braam en dorenhag,
Die, daar ge tast, u in een doolperk sluiten.
Ge glijdt, klauwiert, uw voeten slieren weg...
En niemand daar om uwen val te stuiten.

Doch hoeft men, op den neerloop naar het graf
De hand van kinderen die lachend leiden?
Schiet hij niet zeer genoeg, niet zeker af,
Als hooge wateren in lage weiden?
En is er iets zoo laakbaar en zoo laf
Als 't jammeren van gelukkigen die scheiden?

Uw huis? Een huis? Uw wrevel is uw huis!
Uw kinderen de duistere gedachten,
De wirrelwagen op een droef geruisch
Van onverschilligheid en diep verachten...
O smartboom, sla uw armen in een kruis,
En schouw beraden in de doode nachten!

II.

Met Nieuwjaar wisselen de kind'ren brief
En spreuk, voor vollaards, wafelen en koeken;
Weer hebben alle menschen jeugdig lief,
En gaan elkander wijds en zijds bezoeken;
En 't fijnste drankje en 't kostelijkst gerief
Wordt opgehaald uit diepe kastenhoeken.

Ter smidse is deze dag een feestlijkheid.
In de oude kamer zitten ze al te zamen:
De huisgenooten, links en rechts verspreid,
En de eereplaats aan die van verre kwamen.
Familie? Weet ge waar familie scheidt?
En wordt ge ooit wijs uit al die lange namen?

Ei, tanten, nichtjes, nonkels en kozijns,
 Een blijde wemeling van gezichten,
 Zachtblozend met den blos des eed'len wijns,
 Die vonkelt in den glans der hooge lichten.
 Ei, los en luid, het brengt er al den cijns
 Aan de oude vreugd die 't nieuwe jaar zal richten.

En vader horkt er openmonds naar oom
 Kristoffel. Flink te been, schoon bij de tachtig,
 Kwam hij alleen, te voet van Berkezoom;
 Wel twee sterke uren gaans. „En kooz', waarachtig,
 Dat frischt een mensch weer op!” „Gij zijt een boom,
 Oom Stoffel,” lacht de smid. „Zoo struisch en krach-
 [tig!”

Bij moeder en bij meter Monika,
 Zit Lieve en moet van naald tot draad vertellen,
 Hoe 't gaat in huis, hoe Mark zijn wederga
 Niet vindt, hoe vader Nol het nu zal stellen.
 En de oudjes schudden: neen, of knikken: ja,
 En dikke tranen doen hun oogen zwellen.

Maar, op de ronde tafel, springen kurk
Op kurk. Van hier, wie dibbaard is en doezel!
De lange frak verfrommelt er de jurk,
De sluike haarlok raakt er krul en kroezel.
En foei, en fij! Kooz' Berten, wat een schurk!
En ha, en ho! Nicht Anneken, hoe poezel!

En Mark viert mee, doet elken dronk bescheid,
En zingt zijn liedje, en geeft zijn pand aan Klare;
Doch van zijn herte spoelt de vroolijkheid
Als van de rots de krachtelooze bare.
Hij voelt zichzelf alleen en wacht, en beidt....
En zucht opnieuw „Als vader hier nu ware!”

III.

Vlokken, vlokken, vlokken
gesteven schuim;
met scheuten en schokken
door 't ruim.
Ze zakken
bij pakken,
en, als er wind in zit,
waaien ze, waaien ze,
draaien ze, draaien ze, ...
De lucht is donker van wit!
Eenbarelijk buien!
De grond wordt zat;
en dikker kleven de kuien
wat.
Ze leven,
die losse wittigheen!

Ze wervelweven
ondereen,
een kleed waarmede ze de aarde kleên.
Er ligt al een deksel van vlekkeloos laken
gericheld,
geticheld,
op al de daken.

Het wordt een stiller, een warmer weer,
en zachter zijgen de zieltjes neer.

Het vloggewiegel
sterft teenemaal.

Een zonnestraal
loopt glinstrend door den speierspiegel...
En geen beweging, geen geluid;
de zwarte boomen springen uit...

Den driebek neergetrokken, dichtgerokt,
De handen in de mouwen, meet de paster
Zijn stappen op de straat. Het pluist en vlokt
Nog wittigheid, lijk stof van alabaster
Zijn mantel af. Tred, tred op tred: het spokt,
En 't versche sneeuwmul duwt zijn voetzool vaster.

Grijs waait zijn haar, verwaarloosd neergegoid,
 In lok op lok, zijn schuinschen nek beneden.
 Oud, arm, en toch tevreden, hoopt hij nooit
 Van hier te gaan. Eenvoudig-vrome zeden!
 Grondeerlijk volk! Geheel naar u geplooid,
 Vindt hij dit eenzaam dorpje een schuilend Eden.

Nudwarst hij naar „het Zwaard” - „Kombin', kombin',
 Mijnheer de paster!” Blij-verrast, het vagen
 Daarlatend, groet en opent de bazin.
 „Ik kom eens zien naar Nol... Die Nieuwjaarsdagen
 Zijn mij zoo druk” ... „Nol, Nol! hij zit daar in
 Zijn kluis. Nol! raad eens wie naar u komt vragen!”

En eer de man beteuterd rechte staat,
 Schudt hem de priester lachend beide handen:
 „Wel, wel, mijn brave Naessens! Nol, hoe gaat 't?
 En doet ge niets dan lijv'lijk pijpkes branden?
 Is dat een leven? Mensch, zoo obstinaat
 Zijn, kan niet deugen... Denk eens, wat een schande!”

„Ik zeg het elken dag,” spreekt Lisabeth.
„'t Is waar, 't is tegen mijn profijt; maar over
Mijn herte krijg ik 't niet.” - „En naar mijn zin,
Uw reden, Nol, uw uitvlucht is zoo pover...
Ga weer naar 't hof... uw stoel is reê gezet...
Niet?... Acht ge mij een ijdel belover?”

„Dat niet, heer paster; maar, 't is tijd verspild.
Gijlie begrijpt dat niet. Wat zou ik zeggen?
Men moet daar boer voor zijn... Is 't wee gestild
Wanneer ge zelf op eene wond gaat leggen,
Die 't kwaad van binnen bergt? Neen, neen... ge wilt
Een boom verroeren en vergeet de keggen.”

„En telt de liefde van uw kind'ren niet?
En zoudt ge u voorts van vrede en vreugd berooven?
Uw dag omnevelen met grijs verdriet?
In 't eigen hart de stem des bloeds verdooven?
En Mark, die slechts door vaders oogen ziet!”
„Slechts door mijne oogen! God, die dāt gelooven!”

„Hij oversloeg een stilgezwegen wensch.
 Hij kende u niet... te goed en te vergetel.
 En dàarom zulk een veete! Mensch, o mensch,
 Gij faalt zoo makk'lijk en gij straft vermetel.
 Ga 't beste land eens af, van ends tot ends:
 Er kruipt toch ergens 't kopje uit van een netel.

Nu wikt ge, weegt ge, windt uzelfen op;
 Laat nijd en haat u gift in de ooren blazen;
 Gebonden ligt gij in uw eigen strop,
 En elke ruk vernauwt de dichte mazen.
 Op, wees u zelf weer. Breek uw harden kop,
 En doe den vijand in zijn binnenst razen.”

Verstrooid zoekt Nol daar verre, verre, voort,
 In mistig waas van zieke mijmerijen;
 En 's priesters woorden vallen ongehoord
 Als doode bloemen die zich nedervlijen.
 Dan plots, uit hooge borst, schier heel gesmoord:
 „Ik ken den grond: die vrucht zál niet gedijen!”

IV.

Op de eenzaam hoeve wacht vrouw Lieve en bidt.
De sneeuw is overdadig neergevallen;
Een effen doek, waar vonkelsteen in zit,
Spreidt ze op het hellend dak van schuur en stallen,
Al over 't land, zoo ver, zoo zuiver wit,
En doet den toren tintelen en brallen.

Nu vaart een zonnig wuiven door de kerk,
Een luwe lucht vol zalige innigheden,
Vol orgeltonen, wolkend wierookwerk,
Geheime zuchten, heilige gebeden...
En zachter, onder blanke zode en zerk,
Genieten, die eens baden, eeuwge vreden.

Haar rozenkrans, verschoten-bruin van kleur,
 Schuift Lieve door haar vingers, langzaam, lijze...
 Ze stijgt op englevlerk en myrregeur,
 In wonderzoet gevoel ten Paradijze.
 Zoo hoog, zoo ver... Hoor, stapjes aan de deur!
 Fijnzilver trilt het liedje op de oude wijze:

Open uw deur met een gerreke;
 't Sneeuwt en waait.

Kijk maar eens op naar ons sterreke,
 Hoe het draait!

Laat het maar sneeuwen en vriezen dat 't kraakt!
 't Kindeke sluimert en moederke waakt.

't Licht in zijn steenene krebbeke,
 Zoo gerust.

Moeder heeft 't oog van haar kebbeke
 Toegekust.

Laat het maar sneeuwen en vriezen dat 't kraakt!
 't Kindeke sluimert en moederke waakt.

Haal van uw bed voor uw broederke,
Dekens warm.
Geef er uw wijn voor zijn moederke,
Ze is zoo arm.

Laat het maar sneeuwen en vriezen dat 't kraakt!
't Kindeke sluimert en moederke waakt.

Vindt ons geladene kemelke,
Betlehem;
Jezuke zet ons in 't hemelke,
Neffens hem.

Laat het maar sneeuwen en vriezen dat 't kraakt!
't Kindeke sluimert en moederke waakt...

Vrouw Lieve komt al opendoen. Vreemd kijkt
Ze naar die dutskes, kodd'ge koninkventjes.
Een bruinoogd is er die op Mark gelijk:
„Hier hebt ge centen, baasje, en halve centjes.
Zie, dat ze moeder in haar beursje strijkt.
En hier voor u, een boterham met krentjes.”

En de aardig-knappe knaapjes, bontgepint
Met kleur'ge kleeren en papieren hoedjes,
Gaan dankend verder, zeer en welgezind.
De gouden sterre draait, en 't klinkt weer zoetjes
Van Mariake en 't goddelijke kind...
Geern draagt de sneeuw de printen van die voetjes.

Op de eenzaam hoeve bidt vrouw Lieve en beidt.
Er roert in haar een wonderbaarlijk leven,
En voor hare oogen ligt een lucht gespreid,
Dien bruinoogde eng'len lachende doorzweven...
Zoo dekt natuur haar vrome vruchtbaarheid
In rein gewaad uit hemelwol geweven.

V.

Op krukken kruipt de zieke winter voort,
Door vorst en dooi en schuinsche regenvlagen.
De wind verhuist, nu zuid, dan west, dan noord,
En flapt en fluit, en wil met felle slagen,
Den ouden koning, die noch ziet noch hoort,
Met al zijn volk uit veld en voren vagen.

De trage weken schuiven dag voor dag;
Ze lijden langer, aarzelen en lenteren.
Gebroken leekt de droeve zonnelach,
En stikt met goud de dunne wolkenflenteren.
Al droef en naakt, al vodde en spinnerag,
Waar, voet voor voet, de wandelaren slenteren.

En boom en haag en heester blijven stom.
 Geen schrille kwetterslag, geen zoete kweling.
 Grijs gedachten drijven om en om,
 Gesloten luchten, bijkans zonder speling,
 Met kraaien slierend langs den hemelkom,
 Zwaarvlerkte, en doelloos krassend van verveling.

Hoe zit het schamel dorp lijk platgeduwd,
 En hurkend, huisje op huisje, in wind en koude!
 Boer Raes is dood. Riel Pantens is gehuwd.
 Die Naessens, wat een ras! Hij drinkt nu, de oude.
 En rond de koffietafel wordt ontgluwd,
 Wat kristen hand best niet beroeren zoude.

„Wel, zijn dat dingen,” vooist er Ka Loket,
 „Een man van achting, vrek noch pezeweever.
 En zoo vervallen, in een hoek gezet,
 't Verdriet verdrinkend in een maat jenever!”
 Zij zucht eens, zuipert, en den mond weet net
 Gevaagd, herneemt haar zeemerig gezeever:

„In onzen tijd — men was ook snel en jong —
Maar eerbied voor onze ouders, dat was 't eerste!
Het jongske piepte lijk het vaartje zong;
En hemel lief, wat eendracht er dan heerschte!
Doch, geeft de jeugd een voet, zij neemt een sprong:
Den hoogsten plicht vergeet zij 't allerzeerste.”

„Mis, Ka,” roept vrouw Verkamer, „leelijk mis!
Aan Mark en ligt het niet, ik kan het zeggen.
Ik hoorde 't wel aan Leentjen uit de smis,
Al wou men haar een slot op 't mondje leggen.
Die oude heeft, een keikop dat hij is,
Niet meer verstand dan elf en veertig eggen.”

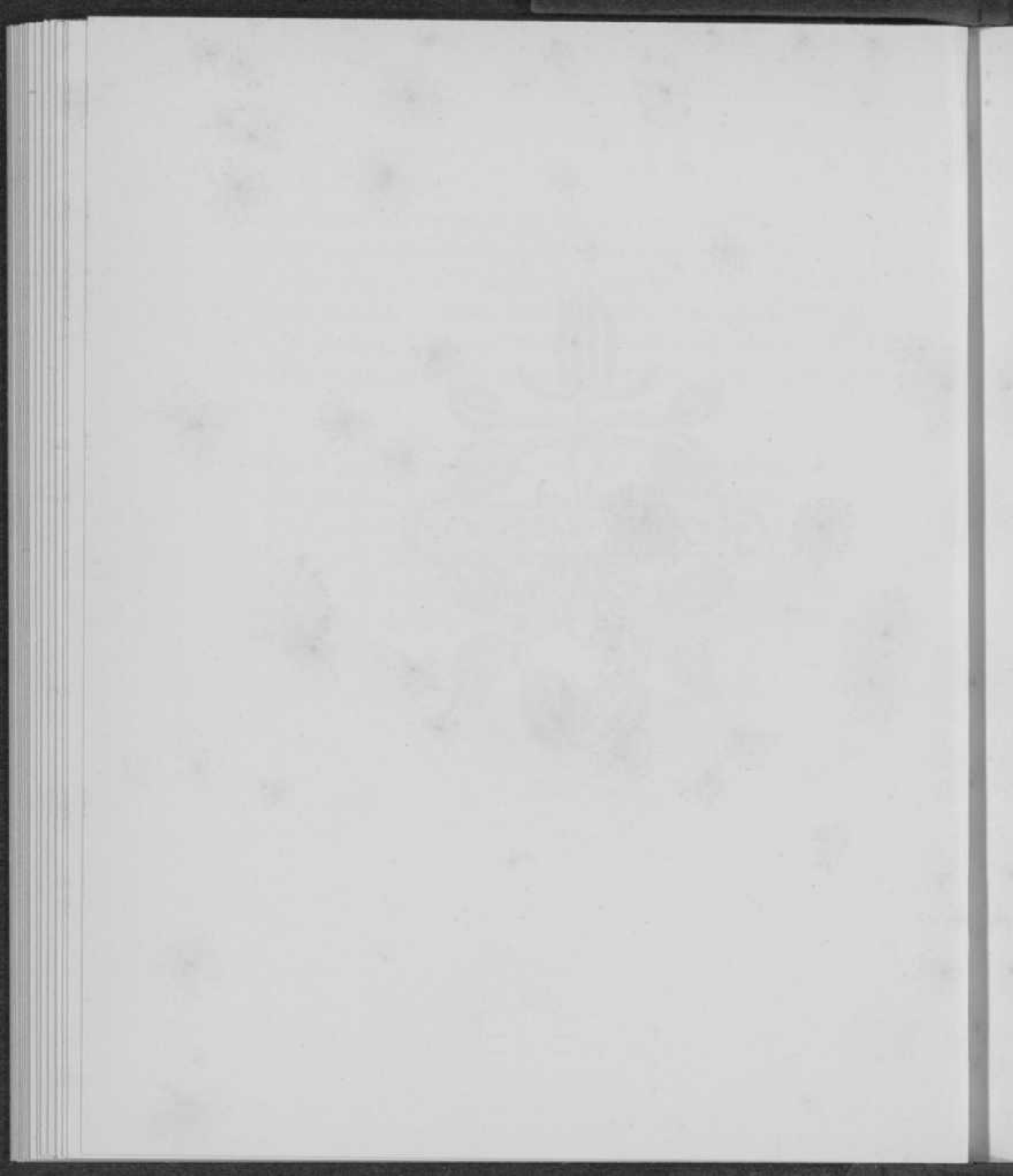
„Voor mij,” zegt Tilde, een naaister van haar stiel,
„'t Zijn garens op een zelfden kam geschoren.
Gelijk of niet, 't is al een zelfde briel:
Is dat me een spel voor zulk een beetje koren!
Ei, liever dan zoo'n ruzie, goeie ziel,
Had ik mijn vrucht en land en al verloren!”

En rond weer gaat de koop'ren koffiekan.
Fijn mokkelmondend op een klontje suiker:
„Het ergste is 't drinken,” mettert Ka. „Een man
Die drinkt, ei foei, een brandewijnverbruiker!”
„Ja drinkt,” draagt vrouw Verkamer door; „ik kan
Het zeggen, mensch! dat hebt ge van zoo'n muiker!”

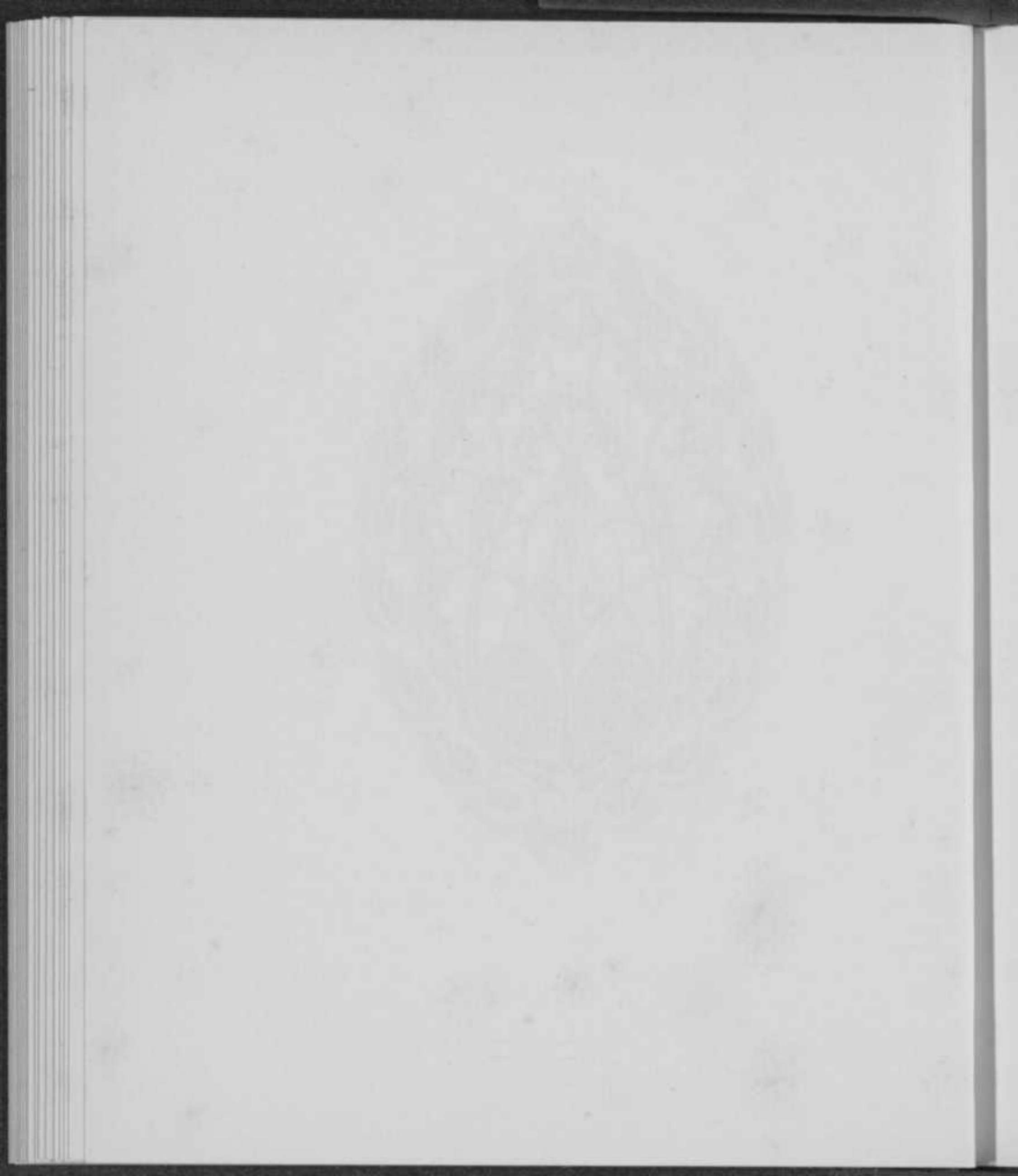
En 't gaat zoo voort, een halven achternoen.
En overal, zoo hier, zoo daar, zoo elders:
Het voorval moet de holle reden voën
Van alle klapsters en oudnieuwsvertellers.
Maar de oude laat hen zeggen, laat hen doen,
Hij leert de menschen kennen, en de kelders.

I.

Daar komt de Lente!
Ze spreidt algauw
Haar hooge tente
Van licht en blauw.

De velden laaien
In zonnegloei;
De weiden waaien
Vol bloemenbloei.

Het beekje huppelt
Zoo vlug en frisch;
En zilver druppelt
Van bies en lisch.

De boomen strekken
Hun armen uit.
De wilgen lekken,
De berk loopt uit.

Al, takken, twijgen,
Al wierookwerk!
De leeuwriks stijgen
Op vlammenvlerk.

En liefde èn hopen
Het al doordringt.
Het hart gaat open,
De ziele zingt.

O zonnedagen,
O geur en fleur!
Een hemelwagen
Staat voor de deur!

II.

Nu ligt het hof in witten morgenblank...
De zon is heerlijk over 't bosch geklommen.
Ze blaaiert op gebouwen, boom en brank,
In al de bladjes en in al de blommen.
Een zwaluw swatelt op een wijngaardrank.
Er waaien vlinderkes en bijen brommen.

Van 't glas der bloote ruiten, valt het licht
In balk op balk den keukenmuur beneden;
En 't wemelt af en toe, en los en licht,
Een klare wolk van gouden stoffigheden.
Mark stapt, den blik ter kamerdeur gericht,
En 't zeezand kreukelt onder zijne treden.

't Koffiegerief staat nog op tafel. Vóór een poos
Zat daar een lief gezelschapje gerokter
Oudjes te zamen: Lieve's moeder, Roos,
De wijde vroedvrouw, — korter en geblokter
En vindt ge niet — dan Fiene en Meetje Goos.
Zij zijn nu in de kamer met den dokter.

Geen muisje piept in huis. Men hoort er schier
De rappe vliegskes op het schouwboard rijden.
De kamer daar, bijna zoo stil als hier:
Gevezel, zachte stapjes, en somtijden
Een diep geklaag, een onderdrukt getier,
De smartkreet van een vrouw in barenslijden.

De landman blikte er angstig heen, alsof
Zijn stalen blikken daar getooverd hingen.
Er binnengaan? Zijn hert is van geen stof
Om rustig toe te schouwen. Harde dingen!
't Schiet water in zijn oog; zijn blik wordt dof.
En wat gedaan dan raadloos handenwringen?

O 't wachten, 't wachten, moederziel alleen!
Goddank, daar piept de kamerdeur weer open.
Een vinger op den mond, op hare teen,
Komt Meetje Goos de keuken bingeslopen.
En schier onhoorbaar gaat het: „Nog niet? „Neen!”
„God, ware 't al voorbij!” „Kom, laat ons hopen!”

Het vrouwtje schenkt zichzelf een kommeke in;
Drinkt zeer, met korte zeupkes teenegare,
Den drank uit, vaagt een dropken van den kin,
En tript alweder weg... Nog niets geware,
Nog niet!... Gelijk een raadsel zonder zin,
Zweeft in de lucht de langverwachte mare.

Hoor nu, een diepen zucht, een lang gegeeuw,
Gevolgd door een verward geroep van stemmen.
En dan opeens, een ijl'ge vreugdeschreeuw,
Als bij een plots en onverwacht ontklemmen.
Het duurt; het schijnt den jongen man eene eeuw.
Zijn bloed staat stil en alle polsen stremmen.

Doch eindelijk, wijdopen gaat de deur.
 De dokter drukt de handen van den vader:
 „Een zoontje en alles wel! „Mark krijgt een kleur
 Van schaamte, vreugd en fierheid al te gader.
 Hij zoekt een antwoord, doch vindt keus noch keur;
 Hij lacht, en 't weenen staat hem heel wat nader.

Eer hij het weet reeds staat hij vóór haar bed:
 Daar ligt zijn Lieve nu, zoo bleek en tevens
 Zoo schoon, zoo zalig-zoete, als in gebed,
 En lachend met den lach des eersten levens.
 Zoo schoon! Haar moeder krijscht, en Rooze, met
 Het roode wichtjen, drumt er momlend nevens.

Hij buigt zich vragend over zijne vrouw:
 „Hoe gaat het, lieve Lieve, voelt ge u beter?“
 „O ja, ik dank u... maar 'k ben flauw, zeer flauw.“
 En, op haar moeder wijzend: „Zie, zijn meter.“
 Dan, met haar zachten blik van teeder-blauw
 Diep in zijn oogen: „Haal me nu den peter!“

III.

Mark stapt blijmoedig uit de pastorij.
Het avondt en het wordt ééngrijs daarboven.
Geplukte purpren wol op blauwe zij,
Ziet 't Westen schoon verward. Daaruitgeschoven
Hangt reeds de groote zon de kim nabij,
Schier straalloos als een uitgebranden oven.

Ze zakt: het laatste licht wordt uitgebluscht.
De schemer scheurt als halfgeweven linnen;
En ademend een geurenvolle rust,
Ligt de aarde, vóór den slaap, in zoet verzinnen.
Moe nu, van lastig werk en lieve lust,
Trekt vogel, volk en vee zijn steden binnen.

Tusschen de korenvelden, vaal en laag,
 Het ploegland als een hoop gestorte kolen.
 Daar verre draait, heel stillekens, heel traag,
 En wijkend naar het zwart, de grijze molen.
 En Mark gaat voorts... Kijk, achter boom en haag,
 Grauwte de oude smidse in schaduwen verscholen.

En: ring-king, ring-king, ring-king king! het klinkt
 Een klare klank van dubbel hamerslagen.
 De jonge man blijft staan... Naar boven dringt
 Een zoete erinnering aan blijde dagen.
 De wellust wil hem uit de keel. Hij zingt!
 Hij zingt een lied dat al zijn vreugd moet dragen:

Hoort gij dien ronk van ijzer,
 Ring-king?
 Nu luider en dan lijzer,
 Ring-king?
 't Is in die smisse, ring-king-king,
 Dat ik te vrijen ving.

Het aambeeld spuwde gensters
Ring-king;
Een meisje wiesch de vensters,
Ring-king;
En ik vergat den ring-king-king,
Alom dat lieve ding.

Ik volgd' haar in de kamer,
Ring-king;
Daarnevans viel de hamer,
Ring-king;
Haar vader smeedde, ring-king-king.
Zijn dochterken 'nen ring.

Hij smeedd' dat hij vaste,
Ring-king;
Op mijnen vinger paste,
Ring-king;
En dat met 'nen ring-king-king,
Zijn dochterken aan hing.

Nu dicht ik voor mijn vrouwke,
 Ring-king;
 Een aardig douw-douw-douwke,
 Ring-king;
 En zie, 't is van den ring-king-king,
 Dat ik haar wiegeliel zing.

Hij zuchtte van genot, en ging dan weer
 Zijn wegen voort. Het was nu volop donker.
 De zwarte dreve liep gezapig neer,
 En lichter blonk alreë het rood geflonker.
 Mark stapte toe. De smid was in de weer,
 En zwoei met vasten arm den zwaren bonker.

„Goen avond, vader! . . .” Ligius scheidde uit,
 „Ha, jongen, zijt ge daar? Hewel, zal 't lukken?”
 „Ik tort al op den dorpel . . . mijn besluit
 Stond murenvast . . . ik ging de klinke drukken,
 En daar . . . ik zie mijn vader door een ruit, . . .
 De vrees bekruipt me en doet me schielijk bukken.

Ik haastte mij om weg, en snelde naar
De pastorie... De doop is overmorgen...
Zoo nu, heel mijn geval vertelde ik daar.
De eerwaarde zei: daar moet ge niet voor zorgen.
De smid en ik, we spreken hem te gaar...
Aanveerden zal hij... 'k sta er schier voor borge.

Hij zei dat al zoo overtuigd, en, ja,
Ik ook geloof in spoedige verzoening.
Dus, morgen in de pastorie." - „Ik ga
Er heen", sprak Ligius; maar heel zijn doening
Verried maar weinig hoop: „De vreê zoo na?
Die appel valt niet licht, het is een groening."

IV.

In 't achterplaatsje van het eenzaam huis
Des pasters, zaten de drie mannen. Fleurig
Klom een Begonia langs 't vensterkruis;
De bierkan schuimde; tabakrook steeg geurig
Uit lange pijpen met een hoogen truis;
En alles lachte zonneklaar en kleurig.

De huisheer, blijgemutst, zonk uit zijn stoel,
Kruisbeende, losjes, zeker dat zijn pogen
In 't eind zou slagen. Ligius bleef koel,
In 't evenwicht zijns denkens schuin gebogen.
Nol hij, verschoof er keer op keer het doel,
Wanneer een pijl te raak kwam aangevlogen.

Daar sloeg de priester op zijn schouder, en
„Nol, raadt ge niet, waarom ik u liet vragen?”
„Zoo ja en neen,” zei Naessens knorrig, „'k ben
Gekomen, ziet ge, maar voor u!” - „We dragen
Morgen het kind ter kerk.” - „Zoo zeide men.”
„En gij zijt peter.” - „Als ze dit eens zagen!”

„Hadt gij een ander laten voorgaan, toen
Gij t' huis waart?” viel de herder in zijn rede.
„Al lang genoeg is 't dat de herten bloên!
Niets is zoo schoon als onderlinge vrede.”
Er volgde een korte poos. „Gij moest het doen”,
Sprak Ligius, „het is zoo de oude zede.”

Ze lokten aan hun pijpen, trok op trok,
En 't beefde door de plaats een ijl gezinder,
Als door de kerk, na 't luiden van een klok.
De tijd kortte in; de schaduw werd al minder,
En van den fraaigebotten rozenstok,
Vloog langs de vensterruit een stoute vlinder.

„Nol,” ving de smid weer aan, „ben ik uw vriend
 Of niet?” - „Jawel,” zei Nol, „en vriend gebleven.”
 „Rechtuit dan, heeft uw zoon zooveel verdiend,
 Al had hij zelf het dubbele misdreven?
 Hij lijdt, de jongen, en de lieden zien 't...
 Dat is geen menschen-, 't is een hondenleven!”

„Het is zijn eigen schuld,” green de oude boer.
 „Die wat wil geven, moet wat kunnen herden.”
 Nu was 't de geestelijke die tegenvoer:
 „Wat zedeleer! Indien ze heidnen werden,
 Zou 't niet verslechteren. Altijd stuur en stoer!
 Schonk Jezus geen genade aan die hem serden?”

„Die was ook God!” ontviel het Nol, maar bang
 Voor 't ruw gezegde, keek hij weer ten gronde.
 „Ja, God, en vader ook, en vader!” Lang
 Steunde de priester op dit woord: „'t is zonde!”
 Een doodsverf liep om Naessens bruine wang:
 De band was weggerukt van de oude wonde.

't Werd warm in huis. De paster ging voor 't raam,
En wierp het wijd langs beide zijden open:
„Kijk buiten eens. Hoe schoon, hoe aangenaam!
Hoe zich daar alles roert in liefde en hopen!
Nietwaar? En gij alleen zijt onbekwaam
Tot vroolijkheid, en gaat ter neer gestopen!”

„Ik zal mijn leed wel dragen,” gromde Nol.
Wat heeft het in? Een geeuwen en-een-gaapke!”
Hij lachte... Ligijs' gemoed kwam vol:
„En de and'ren? Wat misdeed dat arme schaapke?
Verstoot gij barsch den kleinen krullebol,
Die grootva roept? Is 't niet uw bloed, dit knaapke?”

Nol zuchtte, doch vermande zich en sprak:
„'t Is jammer van het kind en van de moeder.
Doch kan ik wonen onder 't zelfde dak
Als hij? Zoo dicht te zamen, vuur en poeder?
Hij brengt zijn kind nog op den bedelzak,
Gelijk dat grootverstand van Knudde's broeder!”

„Dat weet gij niet!” zei Ligius met kracht.
 „Gij schudt?... Die nimmer wagen, falen zelden...
 De beesten in zijn stallen, 't is een pracht
 Om aan te zien. Zijn weiden en zijn velden!
 En 't werkvolk dan, hoe 't werkt én zingt én lacht!
 Zoo'n hof mag steeds als een der beste gelden.

Gij hebt het op dat terweland gemunt?
 Nu, op mijn woord, ge moogt de vrucht bekijken.
 Zoo klaar en vei, eendikte en ongedund,
 Die honderd bedden die elkaar gelijken,
 Een weelde, waar gij 't oog verzaden kunt,
 En die voor geene groeite hoeft te wijken.”

De landman grinnikte: „Als ge 't einde zaagt!
 Wat blaaiërbluf, wat speierwerk in de oogen!
 Dat ken ik wel: de vrucht is opgejaagd;
 Bij de eerste hitte zal ze rad verdroogen.
 Doch moest ze... Kom, 't is lang genoeg geplaagd.
 Dat ik gelijk heb zal de tijd wel toogen.”

„Ik wensch het anders,” sprak de priester streng.
„Versteende resten van een ruwe zede!
Hard zijn uw koppen en uw harten eng;
Gesloten voor het licht der zoete rede.
Ga nu, stijfhoofdige. De hemel breng
Uw wilde ziel tot inkeer en tot vrede.”

V.

De doop kwam uit de zonnegouden kerk;
Roos vóór, vol teed're zorg voor 't kersten dutsken,
In sneeuw wit goed, met kant van speldewerk,
Gewikkeld. Zelve droeg ze een pijpen mutsken,
Met lange linten, en een soort van vlerk
Op elken arm — al netjes, zonder blutsken.

Daarna de geestlijke ouders, zoo men zegt:
Ligius' vrouwke was een aardig meetje.
Heur kleed van zuiver zijde zat niet slecht
Op dien zwartlinten hoed. Ze scheen een beetje
Gegroeid, en in heur schoentjes ging ze recht,
Geen keur: de burgemeester zelf was peetje.

Ter pastorie had hij de zaak gehoord:
Mark was nog wat familie en... „mishandde
Het niemand...” Zeker niet! Hij werd bij 't woord
Genomen... Hei, zoo'n fijne broek, die spande;
Zoo'n hooge hoed met breedgebogen boord;
Dat stak wel aller oogen uit, te lande.

Ze gingen rond, - niet voor een nieuwen doop,
All' herberg in en uit, lijk de and're boeren -
Maar bij de besten slechts, vrouw Lieve's koop
In plechtigheid en staatsie ommevoeren...
En grootvaar Naessens schoof 't gordijntje op, stoop
Zich neer, en zat met kloppend hert te loeren.

Ze waren ver reeds, ver, en 't was alsof
Ze een stuk van zijne ziele mededroegen.
Hij volgde hen, uit 't dorp, door 't land, op 't hof,
En ongezien daar, weende als de and'ren loegen.
Doch 't was gauw over: Dat 't...! hij morde dof
Tegen zichzelf, en droop weer naar de kroegen.

VI.

De terwe staat te blaaierblekken,
Brêeblaarde, en blad op blad gevleid,
Met ijd'le plaatsen, zware plekken,
Vol donkerdikke groenigheid.

Noch steel noch auwe! Al effen pluimen,
Gelijk van lisch, gelijk van gras.
De wind vergooit, in gekke luimen,
Dat waaigedweeë vloeigewas.

Kijk, hier en daar, en ginder nog, ge
Bekent ze aan haren stekeltop,
Zwiert rilde en recht de dunne rogge
Haar blootgevochten schachten op.

Geen veugelkes die vechten, aaien!
De wind is dol, de wind gaat diep.
En of hun stemme mocht verwaaien,
En geven ze noch pst! noch piep!

Maar weg en weere, waagt en wentelt,
De veelgevoorde korenwee;
En draaft en draait, en draalt en drentelt,
Gelijk een lage zomerzee.

Nu open, dat het goudt en geluwt,
Nu toe weer, dat het grijst en grauwt.
En woe! het donkert, woe! het deluwt,
Het blinkeblankt! het blutseblauwt!

Ho, laat de veugelkes maar zwijgen;
De terwe tiert, de terwe zingt!
En ieder opslaan, ieder zijgen,
Flikflakt en fluit en schuiferlingt.

Het is al weelde, en jonge leute.
De wind is dol: hij mag, hij mag!
De terwe schiet, bij elke scheute,
Gekriebeld, in een schaterlach.

„Het zal niet duren!” grinnikt de oude boer,
„Door eigen wil van 't eigen hof gebannen.
Zoo ging het ook met Knudde, ofschoon hij zwoer
De les te spellen aan doorproefde mannen.
Mark, jongen, reken maar op voer op voer,
Gij moogt uw veulens vóór uw wagens spannen.”

Maar luider lacht de wikkelende vrucht.
Ze schudt haar groene manen, zon-beschongen;
En rent gelijk een wilde rossenvlucht,
Alhier, aldaar, met onvoorziene sprongen,
Tot waar ze inéénloopt met de blauwe lucht,
En verschen adem schept in de ijle longen.

Hoofdschuddend zet de wrokkige ouderling
Zijn wegen voort. Hem volgt op zijne stappen,
De wakk' re hond, die met den meester ging
In de eenzaamheid der laatste vriendschap. Slappen
Ook banden bij de menschen, uit den kring
Der eedle trouw zal 't edel dier niet trappen.

Hei daar! het spitst zijn ooren, loopt vooruit,
Besnuift, besnuffelt elken boom en heester,
Springt, zottebolt en keert met blij geluid,
Snel lijk een schicht, terug bij zijnen meester.
't Is de oude weg; en alles, haag en struik,
En paal en steen, herkent 't gewarig beest er.

't Is de oude weg: 't karterke is daar, de poort,
Het hof, de schuur, het huis... Daar scheelt hem Mietje
De stalmeid, met verbazing aan. Doch voort!...
Hij stapt reeds op de stoep. Hoe, Nol, verliet-je
Uw woning maar om... stil, hij staat en hoort
De schomm'ling van een wieg en 't aardig liedje:

Wie zal er ons kindeke douwen,
 En doet het zijn moederke niet?
 Wie zal er zijn dekentjes vouwen
 Dat 't schaars door een holleken ziet?

Kleine, kleine,
 Moederke alleen,
 Douw-douw-douwderideine
 Kleine, kleine,
 Moederke alleen,
 Kan van uw wiegske niet scheên.

Wie zal naar ons kindeke kijken,
 Dien bleuzenden stouten kapoen?
 Wie zal er zijn hemdekes strijken,
 Zijn haarken in krullekes doen?

Kleine, kleine,
 Moederke alleen,
 Douw-douw-douwderideine,
 Kleine, kleine,
 Moederke alleen,
 Kan van uw wiegske niet scheên.

Wie zou voor ons kindeke derven,
Heur laatste kruimelke brood?
Wie zou er, wie zou er voor sterven,
En lachen op kind en op dood?

Kleine, kleine,
Moederke alleen,
Douw-douw-douwderideine,
Kleine, kleine,
Moederke alleen,
Kan van uw wiegske niet scheên!...

Geen aarz'len meer: de deure kraakt en deinst.
De jonge moeder ziet onthutst, de rechter
Hand aan het wisschen wiegske, in 't allerreinst
Betreksel weggeplooid. Nu nadert ze echter
En groet. — „Gij hadt dit zeker niet gepeinsd?”
Vroeg Nol. „Ge dacht me koppiger en slechter?”

„Gij weet dat zelf wel anders,” zei de blij-
 Verraste huisvrouw: „zet u, zet u, vader.”
 Ze schoof den man den ouden zetel bij.
 Nol schudde. „Dat niet... Al zijn wij geen kwader
 Vrienden dan vroeger, let wel, ik en gij!”
 „Och kom, we waren al zoo goed te gader.”

„Ik zag den baas te vierklauwe op zijn zwart-
 Geplekte baaidepeerd door 't dorpke snellen.
 Is hij niet naar de Ronsche peerdenmarkt
 Om veulens?” - „Ja”. - „Ik liet het mij vertellen,
 En zei: goe reis! Ik ga nu, voor mijn part,
 Eens zien hoe Lieve en 't kindeken het stellen.”

„Dat gaf uw hert in. Dubb'len wellekom,
 En dubb'len dank om uw bedoeling. Weken
 Reeds wachtten wij op uw bezoek. Waarom
 Zoo dralen ook?... Wat heb ik uitgekeken
 Naar u!... Mark hij, liep halve dagen stom...
 Toe zet u, dat gaat al beter om te spreken.”

Nol dubde..., zou die teere vriendelijkheid
Opnieuw zijn rustende gevoelens wekken?
Neen, dáarop was zijn wrevel niet bereid:
Het werd gevaarlijk dit bezoek te rekken.
Hij schudde 't al van zich en nam bescheid:
„Toon me eens den kleine, dat ik kan vertrekken.”

De moeder schoof het blank gordijntjen op;
„Ei, lieve kletsekleuterling, daar lig-je!”
Trok aan de lintjes van zijn mutsestrop,
En greep met zacht geweld 't gebunseld wichtje.
Daar troonde 't op haar hert, een lieve pop,
Met knijpende oogskes in zijn rood gezichtje.

„Toe, laat eens zien dan, laat eens zien!” riep Nol.
Ze reikte 't met een kusjen aan den oude.
„Gij weegt al zwaar, he, kleine smoutebol?
Niet bang zijn, hoor!...” en zoo ze lachen wouden,
Daar schoten al met eens zijne oogen vol:
„Zoo heb ik Marksken op mijn arm gehouden.”

De dam was doorgeboord, en 't los gevoel
 Zocht wijden uitweg: „zoetjes, herteknuistje.
 En dat gij nu geen Nol heet, klein gewoel!
 Zoo'n Naessensneusje! Kijk, hij balt zijn vuistje.”
 De grijze zonk al kozend in zijn stoel...
 „Ge maakt uw grootvâ gek, gij pokkepuistje.”

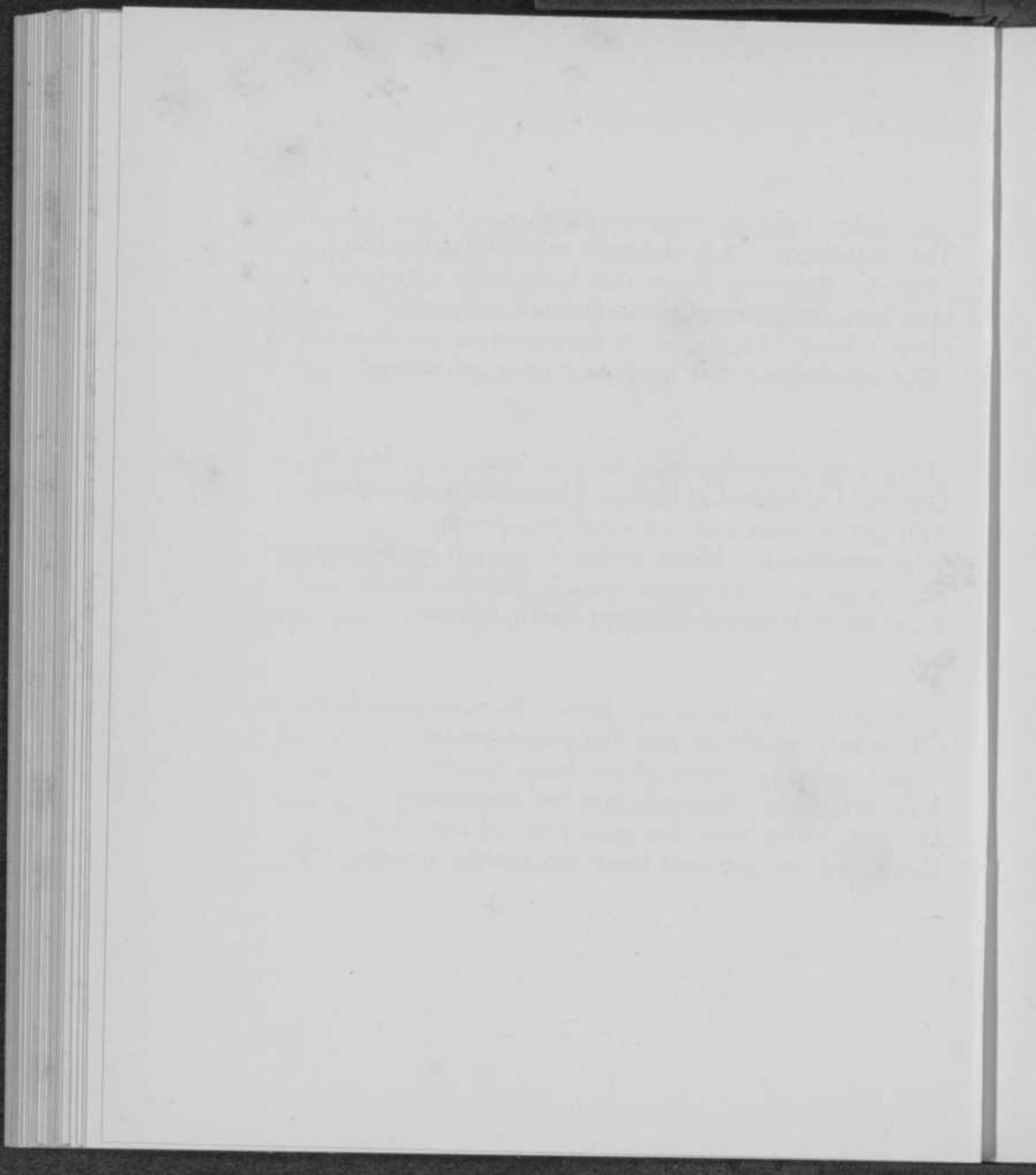
Stilmonkelend zag Lieve en welgezind,
 Hoe Nol het schreierken te paaien trachtte;
 Zijn handje door zijn baard liet kreev'len; 't lint
 Beroerde, een oorke neep, maar zachte, zachte,
 Vrouwteer, een kind geworden met het kind
 Dat nu zijn oogskes kleinde, kraaide en lachte.

De schaduw kromp en nog zat hij daar neer.
 De vlijtige huisvrouw spreidde 't blanke linnen,
 Liep naar 't schapraai gestadig heen en weer,
 Om witte borden, kan en glazen, tinnen
 Gerief en: „Drommels,” ging het met een keer,
 „Is 't noene dan?” Het schoot hem plots te binnen.

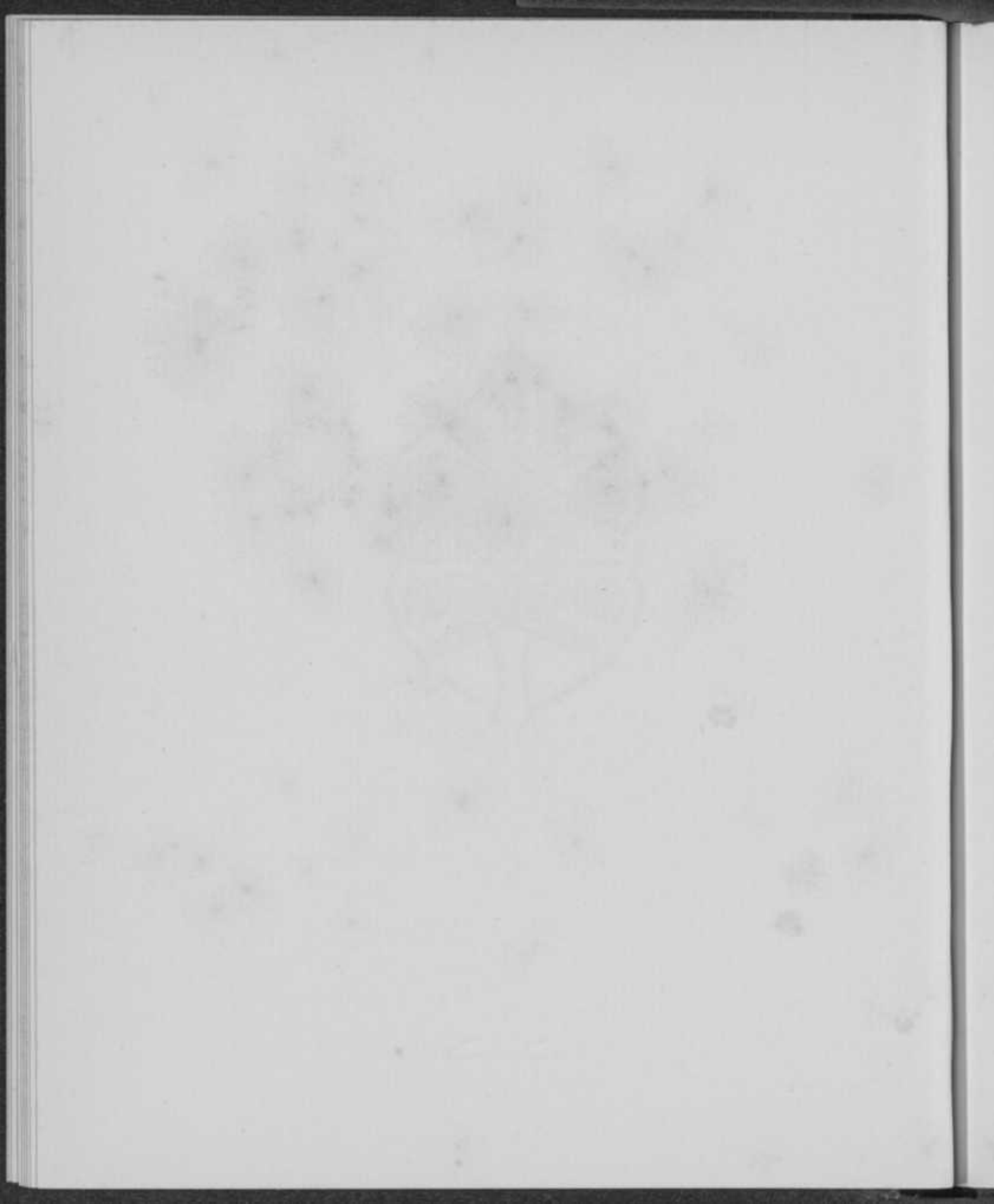
„Ja, vader,” gaf de zorgenvolle vrouw
Ten antwoord, „'t is al noene en tijd om te eten.”
„Kijk ja, de zonne is van den boord der schouw.
Hoe kan een mensch alzoo zichzelf vergeten?
Hier, 't kind.” Hij sloeg de frommels uit zijn mouw.
„Dat sparteljong, het heeft niet eens gekreten.

„Dag keppeken... Dag Lieve... Dag.” - „Wat is
Dat nu? Gij blijft! Gij blijft... Voor ons toch hoeven
Wij geene volle bierkan, noch een frisch
Wit tafelkleed... Neen, neen, 't zou mij bedroeven
Moest gij zoo voortgaan, vader. Na den disch
Kunt gij al koutend nog een uurtje toeven.”

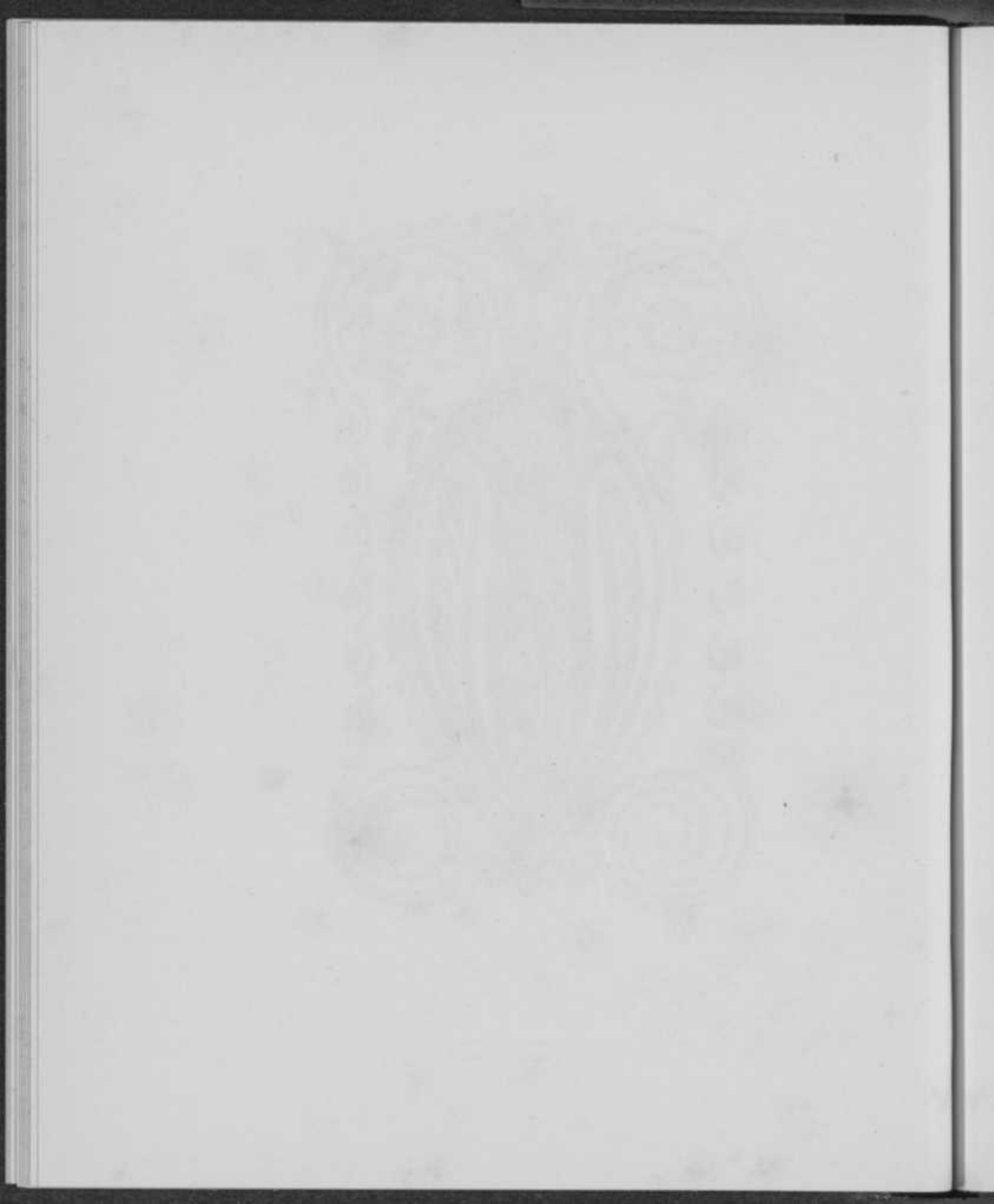
„Bedankt... zeg niets aan hem... Ik moet naar huis,
Of anders, wederom een klein sermoentje
Van Lisabeth... Hier, kleine baas, een kruis
Van grootvâ... Saprستي; wat lief kapoentje.”
Hij ging. „Gij haalt den man nog uit zijn kluis.”
Zei Lieve, en gaf haar kind een laatste zoentje.

I.

't Groen geboren
Jonge koren,
Schiet hem in den zonnelach,
Zienderooge,
Recht omhoog
Drie vier duimen elken dag.

Al de pijlen
Ijlen, ijlen,
Vóór het kruipend lage kruid;
En ze stroopen,
Onder 't loopen,
Hunne lichte kleeren uit.

Dan verflauwend,
Grijzegrauwend,
Gaan ze mijde, gaan ze moe,
Hijgend, zwijgend,
Nederzijgend,
Naar den heeten zomer toe.

Oud geworden,
Goud geworden,
Ei, daar liggen ze overhoop!
En nog spreken,
Ze in de reken,
Van den lastig-langen loop.

II.

Hoe zwiert zich de aarde, uit blauwen morgenkolk,
Langsheen de zonne, fiere nachtverwinster,
Die pralend zetelt op een wagenwolk,
En volhands vonken zaait en glans en glinster!
Veldwaarts voert nu de wakk' re boer zijn volk:
Den sterken maaier en de vlugge bindster.

Zoo leidde Booz, bij 't vroege morgenrood,
Zijn dienaars op zijn welige landouwen;
En gaf hun loon naar werk, en drank en brood,
En last de lezenden niet te verschouwen,
Maar eer een aar te zeelen, voor den nood
Der arme vogeltjes en arme vrouwen.

Zoo brengt gij, Mark, uw lieden op het veld,
Waar, langs de verre en onafzienbre voren,
Hoog, lijk een leger in gelid gesteld,
En heerlijk glanzend in het uchtendgloren,
Een weelde u tegenlacht van goudgeweld,
Van barstend-rijp gezegend terwekoren.

„Gaaf,” spreekt ge, „en pikt en bindt en stuikt.
De morgenlucht is frisch, de hemel helder.
En steekt de zon in laffe lucht, gebruikt
Geduld: een rijke loon is uw vergelder.
Nog heeft de huisvrouw hesp, die lekker ruikt,
En koelend bier ontbreekt niet in mijn kelder.”

Haar dolle vreugd roept nu herhaaldemaal,
De werkgewone schaar, de blijgestemde.
Reeds weddeden de mannen over 't staal
De schremend-kromme zeis, de vast-omklemde.
Weldra gereekt, daar slaan ze, haal op haal.
En vangen wind in 't wijdgeopend hemde.

Op stapels liggen staven kopergeel.
De vrouwen reppen nu de vlugge handen;
En bukkend grijpen, duwen dik en veel,
En nemen stroo en wringen sterke banden,
En zingen onder 't werk met helle keel,
En lachend toonen 't wit ivoor der tanden.

Fier pikt naast vader voor het eerst de zoon.
Hij haakt en houwt en blijft geen voet ten achter.
Haar dochter helpt de moeder. Rap en schoon,
Binden haar handen, tot hiertoe aan zachter
Bedrijf, aan werk van naald en schaar gewoon:
Ook de arbeid vormt en maakt de jeugd bedachter.

Verpoozingloos dus gaat hun zwoegen voort.
Steeds hebben de armen kracht, en kracht de palmen;
En verder van den groenomgrasden boord,
Wijkt, golf op golf, de gouden zee van halmen.
Zie, statig rijst, met schoof aan schoof geschoord,
Een eerste stuik, en blijde kreten galmen.

En lachend, stapt de meester over 't stuk,
 Zijn armen op zijn breede borst gevouwen,
 Volgt prijzend zwaai en slag, en wrong en ruk,
 Geeft raad en hulp en kostbaar zelfvertrouwen;
 En gaat dan weer, zijn opperste geluk,
 Op afstand al die schoone weelde aanschouwen.

Doch hooger klimt de zon in 't klare blauw
 Des hemels. Heeter wordt het, en nauwborstig,
 Daar hijgen reeds de jongsten, nog te flauw
 Voor 't slaaflijk werk; en hongerig en dorstig
 Zijn allen. Wacht! Het bier komt evengauw,
 En 't voedzaam brood, doorbakken en bruinkorstig.

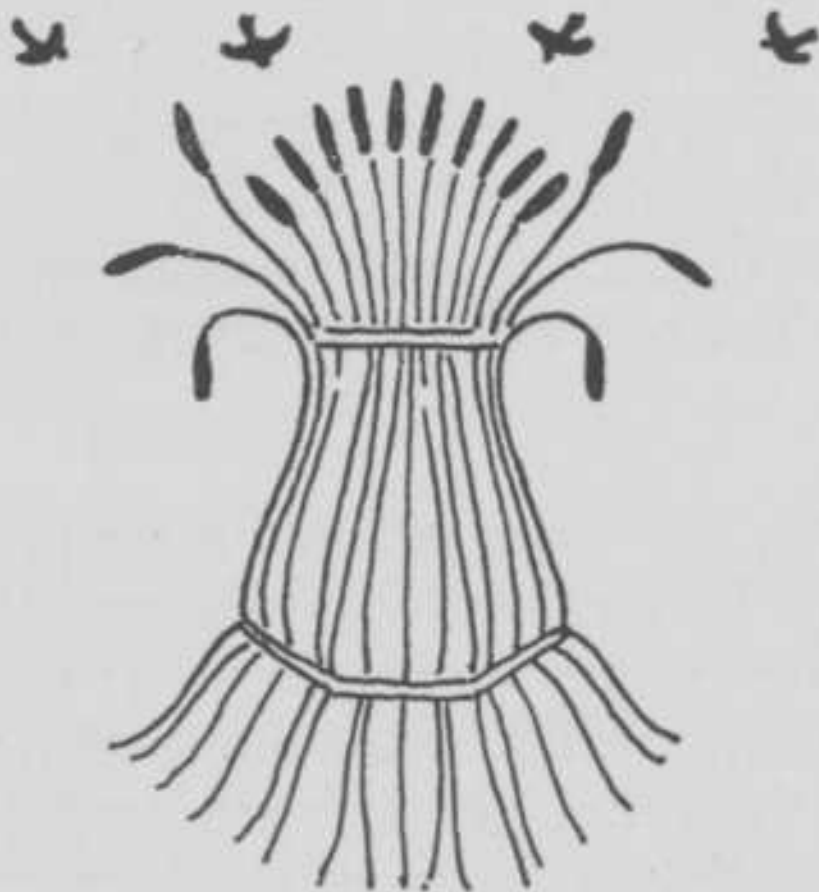
„Kijk ginds, de meiden,” troost de boer. „Ge moogt
 Wat staken, en uw morgenmaal gebruiken.”
 De handen in hun heupen, scherpgeoogd,
 Zoo zien ze beide draagsters reeds te stuiken
 Benaadren. De eene roept en de and're toogt
 Met vroom gebaar de korven en de kruiken.

Weldra wordt alles uitgedeeld; en ruim
Wordt elk voorzien van brood, die eedle spijs.
Het gerstebier, omvlokt met melkwit schuim,
Gaaf rond, naar oud-voorvaderlijke wijze,
In 't zelfde glas... Dan keeren lach en luim...
Totdat de voorman rijst, een kloeke grijze:

„Vrienden, 't is tijd!” Snel gaan ze, dus versterkt,
Alhier, alginder, welgezind en wakker.
En jong en oud, elk weert zich, beulewerkt,
En wil zich meten met zijn noesten makker.
Hier valt het graan, dat regenruischt en sperkt;
Ginds recht het zich weer stuikwijze op den akker!

En schoon de zon haar stralen zet en prikt
Met heel een bundel witgegloeide naalden;
En schoon de zwoele lucht, die stuift en stikt,
Den adem brandt, den zwaar-omhoog-gehaalden;
't En wordt voortaan gerust noch omgeblikt,
Alsof die vuren wil en arm verstaalden.

En door een woord, dat knecht en boer vereert,
Laat Mark opnieuw zijn vreugd en vriendschap blijken;
En kijkt en volgt, en toont en helpt en leert;
Hoort nog den voorman op de traagsten grijnen;
Dan, stappend tusschen beide draagsters, keert
Hij weer, gemeenzaam pratend, tot de zijnen.

III.

Ze lagen, lijk vermoeide maaiers doen,
Halfdomlend rustend, voor een paar kleine uren, -
Met doffe hitte brandde en bried de noen -
In koele schaduwen van stal en schuren,
Op bundels stroo en schaarsche vakken groen,
Hun lijf te bergen voor de zonnevuren.

Ze lagen, hier en daar, dooreen gespreid;
De vreemdgehuurden naast de huisbedienden,
De maaiers en de bindsters, knecht en meid.
Gespraakzaam keuvelend lijk oude vrienden,
Van poets en pert en schalksche leutigheid,
Van ernst en arbeid ook, den nooit-ontzienden.

„Veel terwe hielp ik oogsten, schoon en rijp,
 En zag veel pracht van ongeschonden schoven;
 Maar zulk een groeite als hier, gaat mijn begrijp,
 Gaat ver mijn levenslang onthoud te boven.”
 Dus sprak de voorman, lokkend aan zijn pijp,
 En 't kwam een troepelke rond hem geschoven.

„En waarlijk,” voer de grijze spreker voort,
 „Zoo iemand, hij verdient wel zulke vruchten,
 Die veld en volk kan houden, zoo 't behoort.
 Gewekt en wakker van den vroegen uchtend,
 Zorgt laat de meester nog; en wie zijn poort
 Betreedt, voelt reeds de vlijt hem tegenluchten.”

En daarop antwoordde iemand uit den groep:
 „Zoo is 't... Doch ook de huisvrouw moet geprezen,
 De goede. Zie, daar staat zij op de stoep,
 En laat de kiekskens uit haar handen kezen.
 Droeg zij niet gister de eigen warme soep
 Aan Mientje, pas het kinderbed ontzezen?”

„Gewis,“ zoo zei met ernst een ander dan,
„Wel waardig zich in welvaart te verheugen,
Zijn dezen, die den arme iets geven van
Hun overvloed. Doch rijke lieden deugen
Maar zelden meer: Niet ieder geeft die kan.
Niet ieder geeft naar liefde en naar vermeugen.”

Doch wijzer wedersprak de voorman: „Neen,
Niet allen doen 't; want wie met zorg vergaarde,
Scheidt noode van zijn schat... Is ze ongemeen,
De weldaad, houd ze des te meer in waarde.
Krank is de mensch, geboren in geween,
En nimmer daalt de hemel hier op aarde.”

Zijn buurman zuchtte: „Ik heb het vaak gezeid:
Volmaakt gelukkig zijn ook niet de besten.
Blijkt niet dit huis Gods zegen toebeleid,
Van d'allereersten tot den allerletsten?
En toch, de meester treurt, de vrouwe schreit,
Den ouden vader schijnt geen heil te resten.”

En weer de voorman: „Lastig moet het zijn
Zoo klaar te zien dat wij in waan verkeeren.
Ach, vele houdt men staande en zelfs met schijn
Van reden, dat de tijden anders leeren.
Doch nooit is 't laat. En kost genezing pijn,
Zij doet gezondheid des te meer waardeeren!”

Hij zweeg... Elk bleef, zijn woorden wikkend, raân;
En niemand sprak. Nu viel het klokje aan 't kleppen
De noenstond was voorbij; en, opgestaan,
Daar draalden ze om nog even lucht te scheppen,
En zich dan weer, den grijzen gids vooraan,
In ééne bende naar het land te reppen.

IV.

Naar 't Westen nijgend, scheen de zonne paarsch,
Lijk uitgegloeide kolen op een rooster.
Den avond hing reeds donker in de blaârs,
En daalde, daalde, een heimelijke trooster,
Alrustig, ongezien en voelbaar schaarsch,
Met koelen zegen om den moeden oogster...

Het pikken was gedaan. De kouter zag
Nu kaal, met dikke stekels ruig bestoppeld.
Omvergegooid, en al op hoopen, lag
Reeds schoof op schoof, gebonden en gestroppeld.
Het blonk alhier, aldaar, een wagenslag,
En paarden stonden vóór een voer gekoppeld.

Ze laadden druk, lijk bijen in een zwarm,
Elkaar verstaande op vliegend woord en teeken.
De meester, boven op een bundelbarm,
Wees zijne vrouw de lagen en de reken;
En Lieve horkte en wiegde op haren arm
Haar kind geduffeld in een warmen deken.

Doch langzaam-stadig steeg de vrucht al voort;
En hooger, altijd hooger. „Staat nu, mannen!”
Hard werd de dikgedraaide kempen koord,
Van vóór naar achter ovrentweer gespannen;
En 't voer zat vast... Geel stroo viel van den boord,
Lijk zilverregen zijpt van de euziepannen.

Hoezee! Daar werd de groene mei geplant,
Een heerlijk vreugdeteeken, hoog ten toone.
De jong'ling nam het meisje bij de hand,
Omkransde haar met bloemige arenkroone;
En reeks aan reeks, daar zongen ze over 't land,
Het lied der Terwe, luid en machtig-schoone:

Heerlijke terwe,
Siersel der aarde;
Goud in uw verwe,
Goud in uw waarde;
Heerlijke terwe, vroomheid en vreugd!
Rijk is de boer als de terwe deugt!

Waai in de winden,
Straal in de zonne,
Edelgezinden
Eeuwige wonne!
Heerlijke terwe, vroomheid en vreugd!
Rijk is de boer als de terwe deugt!

Maaiers, de zeisens
Hecht in de handen!
Volgende meisens,
Bindt uwe banden!
Heerlijke terwe, vroomheid en vreugd!
Rijk is de boer als de terwe deugt!

Bundels en schooven,
Wagens die kraken,
Voeren tot boven
Boomen en daken!
Heerlijke terwe, vroomheid en vreugd!
Rijk is de boer als de terwe deugt!

Handen die zwaaien!
Herten ten hoogsten!
Zalig die zaaien,
Zalig die oogsten!
Heerlijke terwe, vroomheid en vreugd!
Rijk is de boer als de terwe deugt!

Hoog zwierden ze, in 't halfdonker, 't blinkend alm;
En schreeuwden dapper in hun holleblokken...
Mark gaf een teeken, lachende maar kalm:
De zwepe knalde en viel, de peerden trokken,
En, onder zegevierend-luiden galm,
Ging 't voer vooruit met daverende schokken.

— Nu, voorman, zeg, wie kwam aan de elzenstraat
Het feestgewoel der blijde scharen tegen?...
„De paster was 't, vol weerdigheid en staat,
En gevend aan het volk zijn vaderzegen;
De wijze smid, de vreugd op het gelaat;
En de oude Nol, gansch lijdzaam en verlegen.

Mark stond, en alles stond, lijk aan den grond
Genageld... Langzaam kwam het drietal nader...
Vrouw Lieve kuste 't kleintje op wang en mond,
En juichte en kreet: „Uw vader, Mark, uw vader!”
Het liep een blij gemurmél in het rond;
En kleine groepjes staken 't hoofd te gader.

Daar stonden nu, vóór vierend volk en voer,
In koelen avondvrede lijk verteederd,
De jonge meester met den ouden boer,
Bij de eerste ontmoeting mijdig en vernederd.
Langleden was 't dat Nol die veete zwoer;
En God, wat was er al veranderd, sedert!

En zoo elkaar te vinden op den boord
 Des velds, dier twisten oorzaak!... Nog en werd er
 Uit hen noch groet noch wedergroet gehoord.
 Maar tusschen beiden schreed de goede herder:
 „Nu, vader Nol, spreek gij het eerste woord,
 En breng het goedbegonnene ijlig verder.”

En de oude, met bewogen warme stem:
 „Gij zijt een boer, mijn zoon, der Naessens eere.
 Heeft vader zich vergist, vergeef het hem.”
 „En gij komt weer bij ons? Met u zoo keere
 De ware vreugd!” Mark hield in liefdeklem
 Zijn vaders hand... Nol weende... „Ik dank u, Heere!”

Nu liet de moeder 't kind door allebei
 Haar vaders zegnen... Ai, wat zoet omhelzen!...
 Het rees alom geroep, gejuich, geschrei,
 Van wondere innigheid, oneindig welzijn;
 En van den kouter, vloog met allerlei
 Goe nieuws, een praatziek windeken in de elzen.

442
1944

